

Ovaj je tekst namijenjen isključivo dokumentiranju i nema pravni učinak. Institucije Unije nisu odgovorne za njegov sadržaj. Vjerodostojne inačice relevantnih akata, uključujući njihove preambule, one su koje su objavljene u Službenom listu Europske unije i dostupne u EUR-Lexu. Tim službenim tekstovima može se izravno pristupiti putem poveznica sadržanih u ovom dokumentu.

► **B**

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2019/945

od 12. ožujka 2019.

o sustavima bespilotnih zrakoplova i o operatorima sustava bespilotnih zrakoplova iz trećih zemalja

(SL L 152, 11.6.2019., str. 1.)

Koju je izmijenila:

		Službeni list		
		br.	stranica	datum
► <u>M1</u>	Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/1058 od 27. travnja 2020.	L 232	1	20.7.2020.
► <u>M2</u>	Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/851 od 22. ožujka 2022.	L 150	21	1.6.2022.

▼B**DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2019/945**

od 12. ožujka 2019.

o sustavima bespilotnih zrakoplova i o operatorima sustava bespilotnih zrakoplova iz trećih zemalja

POGLAVLJE I.

Opće odredbe*Članak 1.***Predmet**

1. Ovom se Uredbom utvrđuju zahtjevi za projektiranje i proizvodnju sustava bespilotnih zrakoplova („UAS”) namijenjenih za rad prema pravilima i uvjetima iz Provedbene uredbe (EU) 2019/947 te projektiranje i proizvodnju dodataka za daljinsku identifikaciju. Utvrđuje se i za koje bi vrste UAS-ova projektiranje, proizvodnja i održavanje trebali podlijegati certifikaciji.

▼M1

2. Utvrđuju se i pravila za stavljanje UAS-ova, kompleta pribora i dodataka za daljinsku identifikaciju na raspolaganje na tržištu i za njihovo slobodno kretanje u Uniji.

▼B

3. Ovom Uredbom utvrđuju se i pravila za operatore UAS-ova iz trećih zemalja kada na jedinstvenom europskom nebu obavljaju operacije UAS-a u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947.

*Članak 2.***Područje primjene****▼M1**

1. Poglavlje II. ove Uredbe primjenjuje se na sljedeće proizvode:

(a) UAS-ove koji su namijenjeni za rad prema pravilima i uvjetima „otvorene kategorije” operacija UAS-a i UAS-ove koji su na temelju izjave o radu namijenjeni za rad u „posebnoj kategoriji” u skladu s Uredbom (EU) 2019/947, osim privatno izrađenih UAS-ova, a koji nose identifikacijsku oznaku klase kako je navedeno u dijelovima od 1. do 5. te 16. i 17. Priloga ovoj Uredbi u kojima se naznačuje kojoj od sedam klasa UAS-ova iz Provedbene uredbe (EU) 2019/947 pripadaju;

(b) komplete pribora za klasu C5 iz dijela 16.;

(c) dodatke za daljinsku identifikaciju iz dijela 6. Priloga ovoj Uredbi.

2. Poglavlje III. ove Uredbe primjenjuje se na UAS-ove čiji je rad propisan pravilima i uvjetima primjenjivima na „certificiranu kategoriju” i „posebnu kategoriju” operacija UAS-a u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947, osim ako se UAS-ovima upravlja na temelju izjave.

▼B

3. Ako se operacije UAS-a provode u Uniji, poglavlje IV. ove Uredbe primjenjuje se i na operatore UAS-ova čije je glavno mjesto poslovanja, poslovni nastan ili boravište u trećoj zemlji.

4. Ova se Uredba ne primjenjuje na UAS-ove namijenjene isključivo radu u zatvorenim prostorima.

*Članak 3.***Definicije**

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „bespilotni zrakoplov” (UA) znači svaki zrakoplov koji samostalno izvodi operacije ili je projektiran da samostalno izvodi operacije ili da se njime upravlja na daljinu bez pilota u zrakoplovu;
- (2) „oprema za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom” znači, izuzev dijela, svaki instrument, oprema, mehanizam, uređaj, pribor, softver ili dodatna oprema koji su potrebni za siguran rad bespilotnog zrakoplova, a koji se ne nalaze u tom bespilotnom zrakoplovu;
- (3) „sustav bespilotnog zrakoplova” (UAS) znači bespilotni zrakoplov i oprema za daljinsko upravljanje njime;
- (4) „operator sustava bespilotnog zrakoplova” („operator UAS-a”) znači svaka pravna ili fizička osoba koja upravlja ili namjerava upravljati jednim UAS-om ili više njih;
- (5) „otvorena kategorija” znači kategorija operacija UAS-a definirana u članku 4. Provedbene uredbe (EU) 2019/947;
- (6) „posebna kategorija” znači kategorija operacija UAS-a definirana u članku 5. Provedbene uredbe (EU) 2019/947;
- (7) „certificirana kategorija” znači kategorija operacija UAS-a definirana u članku 6. Provedbene uredbe (EU) 2019/947;
- (8) „zakonodavstvo Unije o usklađivanju” znači svako zakonodavstvo Unije kojim se usklađuju uvjeti za stavljanje proizvoda na tržište;
- (9) „akreditacija” znači akreditacija kako je definirana u članku 2. stavku 10. Uredbe (EZ) br. 765/2008;
- (10) „ocjenjivanje sukladnosti” znači postupak kojim se pokazuje jesu li ispunjeni određeni zahtjevi koji se odnose na proizvod;
- (11) „tijelo za ocjenjivanje sukladnosti” znači tijelo koje obavlja djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti, uključujući umjeravanje, ispitivanje, certifikaciju i inspekciju;
- (12) „oznaka CE” znači oznaka kojom proizvođač označuje da je proizvod sukladan s primjenjivim zahtjevima utvrđenima zakonodavstvom Unije o usklađivanju koje propisuje njezino stavljanje;

▼B

- (13) „proizvođač” znači svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvod ili ima dizajniran ili proizveden proizvod i trguje njime pod svojim imenom ili zaštitnim znakom;
- (14) „ovlašteni zastupnik” znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji koju je proizvođač pisanim putem ovlastio da u njegovo ime obavlja određene zadaće;
- (15) „uvoznik” znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji koja na tržište Unije stavlja proizvod iz treće zemlje;
- (16) „distributer” znači svaka fizička ili pravna osoba u opskrbnom lancu koja nije proizvođač ni uvoznik, a stavlja proizvod na raspolaganje na tržištu;
- (17) „gospodarski subjekti” znači proizvođač, ovlašteni zastupnik proizvođača, uvoznik i distributer UAS-a;
- (18) „stavljanje na raspolaganje na tržištu” znači svaka isporuka proizvoda za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu Unije u okviru trgovačke djelatnosti, s plaćanjem ili bez plaćanja;
- (19) „stavljanje na tržište” znači prvo stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu Unije;
- (20) „usklađena norma” znači usklađena norma kako je utvrđeno u članku 2. stavku 1. točki (c) Uredbe (EU) br. 1025/2012;
- (21) „tehnička specifikacija” znači dokument kojim se propisuju tehnički zahtjevi koje proizvod, postupak ili usluga mora ispuniti;
- (22) „privatno izrađen UAS” znači UAS sastavljen ili proizveden za upotrebu za vlastite potrebe izrađivača, ne uključujući UAS sastavljen od skupine dijelova koje je proizvođač stavio na tržište kao komplet spreman za montažu;
- (23) „tijelo za nadzor tržišta” znači tijelo države članice odgovorno za provođenje nadzora tržišta na njezinom državnom području;
- (24) „opoziv” znači svaka mjera čiji je cilj postići povrat proizvoda koji je već bio stavljen na raspolaganje krajnjem korisniku;
- (25) „povlačenje” znači svaka mjera usmjerena na to da se spriječi da proizvod u opskrbnom lancu bude stavljen na raspolaganje na tržištu;
- (26) „zračni prostor jedinstvenog europskog neba” znači zračni prostor iznad područja na kojem se primjenjuju Ugovori te svaki drugi zračni prostor u kojem države članice primjenjuju Uredbu (EZ) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ u skladu s člankom 1. stavkom 3. te uredbe;

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o organizaciji i korištenju zračnog prostora u jedinstvenom europskom nebu (SL L 96, 31.3.2004., str. 20.).

▼B

- (27) „udaljeni pilot” znači fizička osoba odgovorna za sigurno upravljanje letom bespilotnog zrakoplova koja upravlja njegovim komandama leta, bilo ručno ili, kada bespilotni zrakoplov leti na automatiziran način, praćenjem njegova pravca letenja uz mogućnost intervencije i promjene pravca u svakom trenutku;
- (28) „najveća dopuštena masa pri polijetanju” (MTOM) znači maksimalna masa bespilotnog zrakoplova, uključujući korisni teret i gorivo, prema definiciji proizvođača ili izrađivača, na kojoj je izvršavanje operacija bespilotnog zrakoplova moguće;
- (29) „korisni teret” znači svaki instrument, mehanizam, oprema, dio, uređaj, pribor ili dodatna oprema, uključujući komunikacijsku opremu, koji je ugrađen u zrakoplov ili povezan s njim, ne upotrebljava se niti se namjerava koristiti za upravljanje zrakoplovom ili nadzor nad njime tijekom leta te nije dio konstrukcije zrakoplova, motora ili propelera;
- (30) „način rada „slijedi me”” znači način rada UAS-a pri kojem bespilotni zrakoplov stalno unutar unaprijed utvrđenog polumjera slijedi udaljenog pilota;
- (31) „izravna daljinska identifikacija” znači sustav koji osigurava lokalno odašiljanje informacija o aktivnom bespilotnom zrakoplovu, uključujući njegovu oznaku, kako bi se te informacije mogle doznati bez fizičkog pristupa bespilotnom zrakoplovu;
- (32) „geoinformiranje” znači funkcija koja na temelju podataka koje su dostavile države članice otkriva moguće kršenje ograničenja zračnog prostora i na to upozorava udaljene pilote kako bi odmah mogli poduzeti djelotvorne mjere za sprečavanje tog kršenja;
- (33) „razina zvučne snage L_{WA} ” znači A-ponderirana razina zvučne snage u dB u odnosu na 1 pW prema definiciji iz norme EN ISO 3744:2010;
- (34) „izmjerena razina zvučne snage” znači razina zvučne snage utvrđena mjerenjima utvrđenima u dijelu 13. Priloga; izmjerene se vrijednosti za vrstu opreme utvrđuju na temelju jednog primjerka bespilotnog zrakoplova ili na temelju prosjeka više bespilotnih zrakoplova;
- (35) „zajamčena razina zvučne snage” znači razina zvučne snage utvrđena u skladu sa zahtjevima iz dijela 13. Priloga koja uključuje nesigurnosti zbog odstupanja u proizvodnji i postupaka mjerenja, a za koju proizvođač ili ovlašteni zastupnik s poslovnim nastanom u Zajednici potvrđuje da, prema upotrijebljenim tehničkim instrumentima navedenima u tehničkoj dokumentaciji, nije premašena;
- (36) „lebdenje” znači zadržavanje istog geografskog položaja u zraku;
- (37) „mnoštvo ljudi” znači da je na danom prostoru ljudi toliko da im je nemoguće udaljiti se;

▼ M1

- (38) „upravljačka konzola” znači oprema ili sustav opreme za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom kako je definirano u članku 3. točki 32. Uredbe (EU) 2018/1139 koji podržava kontrolu ili praćenje bespilotnog zrakoplova tijekom svih faza leta, ali ne uključuje infrastrukturu koja podržava uslugu veze za upravljanje i kontrolu (C2);
- (39) „usluga veze za upravljanje i kontrolu (C2)” znači komunikacijska usluga treće strane za upravljanje bespilotnim zrakoplovom i kontrolu nad njim pomoću upravljačke konzole;
- (40) „noć” znači vremensko razdoblje od završetka večernjeg građanskog sumraka do početka jutarnjeg građanskog sumraka kako je definirano u Provedbenoj uredbi (EU) br. 923/2012 ⁽¹⁾.

▼ B

POGLAVLJE II.

▼ M1

UAS-ovi namijenjeni za rad u „otvorenoj kategoriji”, „posebnoj kategoriji” na temelju izjave o radu, kompleti pribora koji imaju identifikacijsku oznaku klase i dodaci za daljinsku identifikaciju

▼ B

ODJELJAK 1.

Zahtjevi za proizvode

Članak 4.

Zahtjevi**▼ M1**

1. Proizvodi iz članka 2. stavka 1. moraju ispunjavati zahtjeve iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga.

▼ B

2. UAS-ovi koji nisu igračke u smislu Direktive 2009/48/EZ moraju biti u skladu s odgovarajućim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima iz Direktive 2006/42/EZ samo u pogledu rizika koji nisu povezani sa sigurnošću leta bespilotnog zrakoplova.

3. Softver proizvoda koji su već stavljeni na raspolaganje na tržištu smije se ažurirati samo ako to ne utječe na usklađenost proizvoda.

Članak 5.

Stavljanje proizvoda na raspolaganje i njihovo slobodno kretanje na tržištu

1. Proizvodi se smiju staviti na raspolaganje na tržištu samo ako zadovoljavaju zahtjeve ovog poglavlja i ne ugrožavaju zdravlje ili sigurnost osoba, životinja ili imovine.

⁽¹⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012. o utvrđivanju zajedničkih pravila zračnog prometa i operativnih odredaba u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1035/2011 i uredaba (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010 (SL L 281, 13.10.2012., str. 1.).

▼ B

2. Države članice ne zabranjuju, ograničavaju ni sprečavaju, kad je riječ o aspektima obuhvaćenima ovim poglavljem, stavljanje na raspolaganje na tržištu proizvoda koji su u skladu s ovim poglavljem.

▼ M1

3. Članak 4. stavci od 1. do 4. Uredbe (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća primjenjuju se od 16. srpnja 2021.

▼ B*ODJELJAK 2.****Obveze gospodarskih subjekata****Članak 6.***Obveze proizvođača****▼ M1**

1. Prilikom stavljanja svojih proizvoda na tržište Unije proizvođači osiguravaju da je njihov proizvod projektiran i proizveden u skladu sa zahtjevima utvrđenima u dijelovima od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga.

2. Proizvođači sastavljaju tehničku dokumentaciju iz članka 17. te provode ili eksternaliziraju provođenje relevantnog postupka ocjenjivanja sukladnosti iz članka 13.

Ako je tim postupkom ocjenjivanja sukladnosti dokazana usklađenost proizvoda sa zahtjevima iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga, proizvođači sastavljaju EU izjavu o sukladnosti i stavljaju oznaku CE.

▼ B

3. Proizvođači čuvaju tehničku dokumentaciju i EU izjavu o sukladnosti deset godina nakon što je proizvod stavljen na tržište.

4. Proizvođači osiguravaju da su uspostavljeni postupci kojima je cilj održati sukladnost proizvodne serije s ovim poglavljem. Potrebno je na odgovarajući način uzeti u obzir promjene u konstrukciji, karakteristikama ili softveru proizvoda, kao i promjene u usklađenim normama ili tehničkim specifikacijama na temelju kojih je dana izjava o tome da je proizvod sukladan.

Kada se to smatra prikladnim s obzirom na rizike koje predstavlja proizvod, proizvođač je, kako bi se zaštitili zdravlje i sigurnost potrošača, dužan provesti ispitivanje uzoraka proizvoda koji se stavljaju na tržište, istražiti pritužbe i prema potrebi voditi knjigu pritužbi o nesukladnim proizvodima i opozvanim proizvodima, te o svakom takvom praćenju obavijestiti distributere.

▼ M1

5. Proizvođači UAS-ova osiguravaju da bespilotni zrakoplov bude označen tipom u smislu Odluke br. 768/2008/EZ i nosi jedinstveni serijski broj koji omogućuje njegovu identifikaciju te, ako je primjenjivo, da bude u skladu sa zahtjevima definiranim u odgovarajućim dijelovima od 2. do 4. te 16. i 17. Priloga. Proizvođači kompleta pribora za klasu C5 osiguravaju da kompleti nose oznaku tipa i da imaju jedinstveni serijski broj koji omogućuje njihovu identifikaciju. Proizvođači

▼ M1

podataka za daljinsku identifikaciju osiguravaju da ti dodaci nose oznaku tipa i imaju jedinstveni serijski broj koji omogućuje njihovu identifikaciju te da budu u skladu sa zahtjevima definiranim u dijelu 6. Priloga. Proizvođači u svim slučajevima osiguravaju da je jedinstveni serijski broj vidljiv i na EU izjavi o sukladnosti ili pojednostavnjenoj EU izjavi o sukladnosti iz članka 14.

▼ B

6. Proizvođači na proizvodu navode svoje ime, registrirano trgovačko ime ili registrirani zaštitni znak, adresu internetskih stranica i poštansku adresu putem kojih je moguće obratiti im se ili, ako to nije moguće, to navode na ambalaži ili u popratnom dokumentu uz proizvod. Adresa označava jedinstveno mjesto na kojem je moguće stupiti u kontakt s proizvođačem. Podaci za kontakt moraju biti na jeziku koji krajnji korisnici i tijela za nadzor tržišta bez poteškoća razumiju.

▼ M1

7. Proizvođači osiguravaju da su na jeziku koji bez poteškoća razumiju potrošači i ostali krajnji korisnici, a koji određuje predmetna država članica, uz proizvod priložene upute proizvođača i informativna obavijest iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga. Takve upute proizvođača i informativna obavijest te sve oznake moraju biti jasne, razumljive i čitljive.

▼ B

8. Proizvođači osiguravaju da je svakom proizvodu priložen primjerak EU izjave o sukladnosti ili pojednostavnjena EU izjava o sukladnosti. Ako je priložena pojednostavnjena EU izjava o sukladnosti, u njoj se navodi točna internetska adresa na kojoj se može naći cjeloviti tekst EU izjave o sukladnosti.

9. Proizvođači koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvodi koje su stavili na tržište nisu u skladu s ovim poglavljem odmah poduzimaju sve korektivne mjere potrebne kako bi, prema potrebi, navedeni proizvod uskladili, povukli s tržišta ili opozvali. Ako proizvod predstavlja rizik, proizvođači o tome bez odgode obavješćuju tijela država članica za nadzor tržišta kojima su proizvod dostavili u okviru njegova stavljanja na raspolaganje na tržištu navodeći detalje, posebno o nesukladnosti te o svim poduzetim korektivnim mjerama i njihovim rezultatima.

10. Na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela proizvođači tom tijelu na jeziku koje ono bez poteškoća razumije dostavljaju sve informacije i dokumentaciju, u papirnatom ili elektroničkom obliku, potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda s ovim poglavljem. Proizvođači moraju na zahtjev tog tijela surađivati na svim mjerama za uklanjanje rizika koje predstavlja proizvod koji su stavili na tržište.

▼ M1

11. Kada na tržište stavljaju UAS klase C5 ili C6 ili dodatak za klasu C5, proizvođači o tome obavješćuju tijelo za nadzor tržišta u državi članici u kojoj imaju glavno sjedište.

▼B*Članak 7.***Ovlašteni zastupnici**

1. Proizvođač može na temelju pisanog ovlaštenja imenovati ovlaštenog zastupnika.

Obveze utvrđene u članku 6. stavku 1. i obveza izrade tehničke dokumentacije iz članka 6. stavka 2. nisu dio zadaća ovlaštenog zastupnika.

2. Ovlašteni zastupnik obavlja zadaće navedene u ovlaštenju koje mu je dao proizvođač. Tim mu se ovlaštenjem omogućava da obavlja najmanje sljedeće:

- (a) da EU izjavu o sukladnosti i tehničku dokumentaciju drži na raspolaganju nacionalnim tijelima za nadzor tržišta u razdoblju od deset godina nakon što je proizvod stavljen na tržište Unije;
- (b) da na temelju obrazloženog zahtjeva tijela za nadzor tržišta ili tijela za nadzor granice tom tijelu dostavi sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda;
- (c) da na zahtjev tijela za nadzor tržišta ili tijela za nadzor granice s njima surađuje u svim mjerama koje se poduzimaju za uklanjanje nesukladnosti proizvoda obuhvaćenih ovlaštenjem ovlaštenog zastupnika ili sigurnosnih rizika koje proizvod predstavlja.

*Članak 8.***Obveze uvoznika**

1. Uvoznici stavljaju na tržište Unije samo proizvode koji su u skladu sa zahtjevima utvrđenima u ovom poglavlju.

2. Prije stavljanja proizvoda na tržište Unije uvoznici osiguravaju:

- (a) da je proizvođač proveo odgovarajući postupak ocjenjivanja sukladnosti iz članka 13.;
- (b) da je proizvođač sastavio tehničku dokumentaciju iz članka 17.;
- (c) da proizvod nosi oznaku CE i, prema potrebi, identifikacijsku oznaku klase bespilotnog zrakoplova i oznaku razine zvučne snage;
- (d) da su proizvodu priloženi dokumenti iz članka 6. stavaka 7. i 8.;
- (e) da proizvođač poštuje zahtjeve iz članka 6. stavaka 5. i 6.

▼M1

Ako uvoznik smatra ili ima razloga vjerovati da proizvod nije u skladu sa zahtjevima utvrđenima u dijelovima od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga, ne smije staviti proizvod na tržište dok se ne osigura njegova sukladnost. Nadalje, ako proizvod predstavlja rizik za zdravlje i sigurnost potrošača i trećih osoba, uvoznik o tome obavješćuje proizvođača i nadležna nacionalna tijela.

▼B

3. Uvoznici na proizvodu navode svoje ime, registrirano trgovačko ime ili registrirani zaštitni znak, adresu internetskih stranica i poštansku adresu putem kojih je moguće obratiti im se ili, ako to nije moguće, to navode na ambalaži ili u popratnom dokumentu uz proizvod. Podaci za kontakt moraju biti na jeziku koji krajnji korisnici i tijela za nadzor tržišta bez poteškoća razumiju.

▼M1

4. Uvoznici osiguravaju da su na jeziku koji bez poteškoća razumiju potrošači i ostali krajnji korisnici, a koji određuje predmetna država članica, uz proizvod priložene upute proizvođača i informativna obavijest iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga. Te upute proizvođača i informativna obavijest te sve oznake moraju biti jasne, razumljive i čitljive.

▼B

5. Uvoznici osiguravaju da, dok je proizvod pod njihovom odgovornošću, uvjeti skladištenja ili prijevoza ne ugrožavaju njegovu usklađenost s bitnim zahtjevima iz članka 4.

6. Kada se to smatra prikladnim s obzirom na rizike koje predstavlja proizvod, uvoznici su, kako bi se zaštitili zdravlje i sigurnost krajnjih korisnika i trećih osoba, dužni provesti ispitivanje uzoraka proizvoda koji se stavljaju na tržište, istražiti pritužbe i prema potrebi voditi knjigu pritužbi o nesukladnim proizvodima i opozvanim proizvodima, te o svakom takvom praćenju obavijestiti distributere.

7. Uvoznici koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije o usklađivanju odmah poduzimaju sve korektivne mjere potrebne kako bi, prema potrebi, navedeni proizvod uskladili, povukli s tržišta ili opozvali. Nadalje, ako proizvod predstavlja rizik, uvoznici o tome bez odgode obavješćuju tijela država članica za nadzor tržišta kojima su proizvod dostavili u okviru njegova stavljanja na raspolaganje na tržištu navodeći detalje, posebno o nesukladnosti te o svim poduzetim korektivnim mjerama.

8. Uvoznici u razdoblju od deset godina nakon što je proizvod stavljen na tržište drže primjerak EU izjave o sukladnosti na raspolaganju tijelima za nadzor tržišta i osiguravaju da se tehnička dokumentacija može staviti na raspolaganje tim tijelima na zahtjev.

9. Na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela uvoznici tom tijelu na jeziku koje ono bez poteškoća razumije dostavljaju sve informacije i dokumentaciju, u papirnatom ili elektroničkom obliku, potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda. Uvoznici moraju na zahtjev tog tijela surađivati na svim mjerama za uklanjanje rizika koje predstavlja proizvod koji su stavili na tržište.

▼M1

10. Kada na tržište stavljaju UAS klase C5 ili C6 ili dodatak za klasu C5, uvoznici o tome obavješćuju tijelo za nadzor tržišta u državi članici u kojoj imaju glavno sjedište.

▼B*Članak 9.***Obveze distributera**

1. Kad stavljaju proizvod na raspolaganje na tržištu Unije, distributeri moraju djelovati s dužnom pažnjom u pogledu zahtjeva iz ovog poglavlja.

▼M1

2. Prije stavljanja proizvoda na raspolaganje na tržištu distributeri provjeravaju nosi li proizvod oznaku CE i, ako je primjenjivo, identifikacijsku oznaku klase bespilotnog zrakoplova i oznaku razine zvučne snage, jesu li mu priloženi dokumenti iz članka 6. stavaka 7. i 8. te jesu li proizvođač i uvoznik ispunili zahtjeve iz članka 6. stavaka 5. i 6. te članka 8. stavka 3.

Distributeri osiguravaju da su na jeziku koji bez poteškoća razumiju potrošači i ostali krajnji korisnici, a koji određuje predmetna država članica, uz proizvod priložene upute proizvođača i informativna obavijest iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga. Te upute proizvođača i informativna obavijest te sve oznake moraju biti jasne, razumljive i čitljive.

▼B

Ako distributer smatra ili ima razloga vjerovati da proizvod nije u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 4., ne smije staviti proizvod na raspolaganje na tržištu dok se ne osigura njegova sukladnost. Nadalje, ako proizvod predstavlja rizik, distributer o tome obavješćuje proizvođača ili uvoznika te nadležna tijela za nadzor tržišta.

3. Distributeri osiguravaju da, dok je proizvod pod njihovom odgovornošću, uvjeti skladištenja ili prijevoza ne ugrožavaju njegovu usklađenost s bitnim zahtjevima iz članka 4.

4. Distributeri koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvod koji su stavili na raspolaganje na tržištu nije u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije o usklađivanju osiguravaju poduzimanje svih korektivnih mjera potrebnih kako bi se, prema potrebi, navedeni proizvod uskladio, povukao s tržišta ili opozvao. Nadalje, ako proizvod predstavlja rizik, distributeri o tome bez odgode obavješćuju tijela država članica za nadzor tržišta kojima su proizvod dostavili u okviru njegova stavljanja na raspolaganje na tržištu navodeći detalje, posebno o nesukladnosti te o svim poduzetim korektivnim mjerama.

5. Na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela distributeri tom tijelu dostavljaju sve informacije i dokumentaciju, u papirnatom ili elektroničkom obliku, potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda. Proizvođači moraju na zahtjev tog tijela surađivati na svim mjerama za uklanjanje rizika koje predstavlja proizvod koji su stavili na tržište.

▼B*Članak 10.***Slučajevi u kojima se obveze proizvođača primjenjuju na uvoznike i distributere**

Uvoznik ili distributer smatra se proizvođačem za potrebe ovog poglavlja te je podložan obvezama proizvođača u skladu s člankom 6. ako na tržište stavlja proizvod pod svojim imenom ili zaštitnim znakom ili ako mijenja proizvod koji je već stavljen na tržište na način koji može utjecati na sukladnost s ovim poglavljem.

*Članak 11.***Identifikacija gospodarskih subjekata**

1. Gospodarski subjekti tijelima za nadzor tržišta na zahtjev daju sljedeće podatke:

- (a) o svim gospodarskim subjektima koji su im isporučili proizvod;
- (b) o svim gospodarskim subjektima kojima su isporučili proizvod.

2. Gospodarski subjekti moraju moći predložiti podatke iz stavka 1.:

- (a) deset godina nakon što im je isporučen proizvod;
- (b) deset godina nakon su isporučili proizvod.

*ODJELJAK 3.****Sukladnost proizvoda****Članak 12.***Pretpostavka sukladnosti****▼M1**

Ako je proizvod u skladu s usklađenim normama ili njihovim dijelovima, na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*, smatra se da je u skladu sa zahtjevima obuhvaćenima tim normama ili njihovim dijelovima utvrđenima u dijelovima od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga.

▼B*Članak 13.***Postupci ocjenjivanja sukladnosti****▼M1**

1. Kako bi se utvrdilo je li proizvod usklađen sa zahtjevima iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga, proizvođač ocjenjuje njegovu sukladnost koristeći se nekim od postupaka u nastavku. Pri ocjenjivanju sukladnosti uzimaju se u obzir svi predviđeni i predvidivi uvjeti rada.

▼B

2. Postupci za ocjenjivanje sukladnosti su sljedeći:

▼ M1

- (a) interna kontrola proizvodnje iz dijela 7. Priloga prilikom ocjenjivanja sukladnosti proizvoda sa zahtjevima iz dijela 1., 5., 6., 16. ili 17. Priloga, pod uvjetom da je proizvođač primijenio usklađene norme, na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*, za sve zahtjeve za koje takve norme postoje;

▼ B

- (b) EU ispitivanje tipa nakon kojeg se utvrđuje sukladnost s tipom na temelju interne kontrole proizvodnje iz dijela 8. Priloga;
- (c) sukladnost na temelju potpunog osiguranja kvalitete iz dijela 9. Priloga, osim pri procjeni sukladnosti proizvoda koji je igračka u smislu Direktive 2009/48/EZ.

*Članak 14.***EU izjava o sukladnosti****▼ M1**

1. U EU izjavi o sukladnosti iz članka 6. stavka 8. navodi se da je dokazana usklađenost proizvoda sa zahtjevima iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga te se, ako je riječ o UAS-u, u njoj navodi njegova klasa.

▼ B

2. EU izjava o sukladnosti zasniva se na predlošku iz dijela 11. Priloga, sadržava elemente utvrđene u tom dijelu i redovno se ažurira. Prevodi se na jezik ili jezike koje zahtijeva država članica u kojoj je proizvod stavljen na tržište ili stavljen na raspolaganje na tržištu.

3. Pojednostavljena EU izjava o sukladnosti iz članka 6. stavka 8. sadržava elemente iz dijela 12. Priloga te se stalno ažurira. Prevodi se na jezik ili jezike koje zahtijeva država članica u kojoj je proizvod stavljen na tržište ili stavljen na raspolaganje na tržištu. Cjelovit tekst EU izjave o sukladnosti mora biti dostupan na internetskoj stranici navedenoj u pojednostavljenoj EU izjavi o sukladnosti na jeziku ili jezicima koje zahtijeva država članica u kojoj je proizvod stavljen na tržište ili stavljen na raspolaganje na tržištu.

4. Ako se na proizvod primjenjuje više od jednog akta Unije kojim se zahtijeva EU izjava o sukladnosti, u vezi sa svim takvim aktima Unije sastavlja se samo jedna EU izjava o sukladnosti. U navedenoj izjavi navodi se o kojim je aktima Unije riječ te se navode upućivanja na njihove objave.

5. Sastavljanjem EU izjave o sukladnosti proizvođač preuzima odgovornost za sukladnost proizvoda sa zahtjevima utvrđenima u ovom poglavlju.

*Članak 15.***Opća načela stavljanja oznake CE**

Stavljanje oznake CE podliježe općim načelima navedenima u članku 30. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

▼ B*Članak 16.***Pravila i uvjeti za stavljanje oznake CE, identifikacijskog broja prijavljenog tijela, identifikacijske oznake klase bespilotnog zrakoplova i navođenje razine zvučne snage**

1. Oznaka CE se vidljivo, čitljivo i neizbrisivo stavlja na proizvod ili pločicu s podacima koja je na njega pričvršćena. Ako navedeno nije moguće ili nije opravdano zbog veličine proizvoda, oznaka se stavlja na ambalažu.

▼ M1

2. Identifikacijska oznaka klase bespilotnog zrakoplova vidljivo se, čitljivo i neizbrisivo stavlja na bespilotni zrakoplov (odnosno, prema potrebi, na svaki dio kompleta pribora za klasu C5) i njegovu ambalažu i visoka je najmanje 5 mm. Na proizvod se ne smiju stavljati oznake, znakovi ili natpisi koji bi lako mogli obmanuti treće osobe u pogledu značenja ili oblika identifikacijske oznake klase.

▼ B

3. Oznaka razine zvučne snage iz dijela 14. Priloga stavlja se, prema potrebi, na ambalažu, te na sam bespilotni zrakoplov osim ako to nije moguće ili nije opravdano zbog veličine proizvoda, te mora biti vidljiva, čitljiva i neizbrisiva.

4. Oznaka CE i, prema potrebi, oznaka razine zvučne snage i identifikacijska oznaka klase bespilotnog zrakoplova stavljanju se prije stavljanja proizvoda na tržište.

5. Nakon oznake CE navodi se identifikacijski broj prijavljenog tijela koje je primijenilo postupak ocjenjivanja sukladnosti utvrđen u dijelu 9. Priloga.

Identifikacijski broj prijavljenog tijela stavlja to tijelo ili, prema njegovim uputama, proizvođač ili njegov ovlaštenu zastupnik.

6. Države članice oslanjaju se na postojeće mehanizme kako bi osigurale ispravnu primjenu sustava pravila za stavljanje oznake CE i poduzimaju potrebne mjere u slučaju nepravilne upotrebe te oznake.

*Članak 17.***Tehnička dokumentacija****▼ M1**

1. Tehnička dokumentacija sadržava sve relevantne podatke i pojedinosti o sredstvima kojima se proizvođač koristi kako bi osigurao da proizvod ispunjava zahtjeve iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga. Sadržava barem elemente iz dijela 10. Priloga.

▼ B

2. Tehnička dokumentacija sastavlja se prije nego što se proizvod stavi na tržište te se neprekidno ažurira.

▼B

3. Tehnička dokumentacija i prepiska koja se odnosi na svaki postupak EU ispitivanja tipa ili na ocjenu sustava osiguranja kvalitete proizvođača sastavlja se na službenom jeziku države članice u kojoj prijavljeno tijelo ima poslovni nastan ili na jeziku koji je tom tijelu prihvatljiv.

▼M1

4. Ako tehnička dokumentacija nije u skladu sa stavkom 1., 2. ili 3. ovog članka, tijelo za nadzor tržišta može zatražiti od proizvođača ili uvoznika da se u određenom roku provede ispitivanje i da to ispitivanje o trošku proizvođača ili uvoznika provede tijelo prihvatljivo tijelu za nadzor tržišta kako bi se provjerilo je li proizvod sukladan sa zahtjevima iz dijelova 1. do 6. te 16. i 17. Priloga koji se na njega primjenjuju.

▼B*ODJELJAK 4.****Prijavljanje tijela za ocjenjivanje sukladnosti****Članak 18.***Prijavljivanje**

Države članice prijavljuju Komisiji i drugim državama članicama tijela koja su u svojstvu treće strane odgovorna za provedbu zadaća ocjenjivanja sukladnosti u skladu s ovim poglavljem.

*Članak 19.***Tijela koja provode prijavljivanje**

1. Države članice imenuju tijelo koje provodi prijavljivanje koje je nadležno za utvrđivanje i provedbu postupaka potrebnih za ocjenjivanje i prijavljivanje tijela za ocjenjivanje sukladnosti i praćenje prijavljenih tijela, uključujući usklađenost s člankom 24.

2. Države članice mogu odlučiti da ocjenjivanje i praćenje iz stavka 1. provodi nacionalno akreditacijsko tijelo u smislu Uredbe (EZ) br. 765/2008.

3. Ako tijelo koje provodi prijavljivanje delegira ili na drugi način povjeri ocjenjivanje, prijavljivanje ili praćenje iz stavka 1. tijelu koje nije tijelo javne vlasti, navedeno tijelo mora biti pravni subjekt i ispunjavati *mutatis mutandis* zahtjeve iz članka 20. Osim toga, ono mora biti osigurano od odgovornosti koje proizlaze iz njegovih djelatnosti.

4. Tijelo koje provodi prijavljivanje u cijelosti je odgovorno za zadaće koje obavlja tijelo iz stavka 3.

*Članak 20.***Zahtjevi u vezi s tijelima koja provode prijavljivanje**

1. Kad je riječ o tijelu koje provodi prijavljivanje:

(a) uspostavljeno je tako ne dolazi do sukoba interesa s tijelima za ocjenjivanje sukladnosti;

▼B

- (b) organizirano je i djeluje tako da se jamče objektivnost i nepristranost njegovih djelatnosti;
- (c) organizirano je tako da svaku odluku koja se odnosi na prijavljivanje tijela za ocjenjivanje sukladnosti donose stručne osobe, ali nikad one koje provode ocjenjivanje;
- (d) ne nudi niti obavlja djelatnosti koje obavljaju tijela za ocjenjivanje sukladnosti niti pruža usluge savjetovanja na tržišnoj ili konkurentskoj osnovi;
- (e) štiti povjerljivost dobivenih informacija;
- (f) raspolaže dostatnim brojem stručnog osoblja za ispravnu provedbu svojih zadaća.

*Članak 21.***Obveze obavješćivanja koje se odnose na tijela koja provode prijavljivanje**

1. Države članice obavješćuju Komisiju o svojim postupcima za ocjenjivanje i prijavljivanje tijela za ocjenjivanje sukladnosti te o praćenju prijavljenih tijela i o svim promjenama u vezi s tim.
2. Komisija čini predmetne podatke javno dostupnima.

*Članak 22.***Zahtjevi u vezi s prijavljenim tijelima**

1. Za potrebe prijavljivanja tijelo za ocjenjivanje sukladnosti ispunjuje zahtjeve utvrđene stavcima od 2. do 11.
2. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti osniva se u skladu s nacionalnim pravom države članice i ima pravnu osobnost.
3. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti tijelo je koje ima svojstvo treće strane i neovisno je o organizaciji koju ocjenjuje.

Tijelo koje pripada poslovnoj udruzi ili strukovnom savezu koji predstavlja poduzeća uključena u projektiranje, proizvodnju, isporuku, sklapanje, upotrebu ili održavanje proizvoda koje ono ocjenjuje može se smatrati tijelom za ocjenjivanje sukladnosti pod uvjetom da je dokazana njegova neovisnost i nepostojanje sukoba interesa.

4. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti, njegovo najviše rukovodstvo i djelatnici odgovorni za provedbu zadataka ocjenjivanja sukladnosti ne smiju biti projektant, proizvođač, dobavljač, instalater, kupac, vlasnik, korisnik ili održavatelj proizvoda koje ocjenjuju, kao ni predstavnici bilo koje od tih strana. To ne znači da tijelo za ocjenjivanje sukladnosti ne može ocijenjeni proizvod upotrijebiti u mjeri u kojoj mu je to potrebno za rad ni da se takav proizvod ne može upotrijebiti za osobne potrebe.

▼B

Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti, njegovo najviše rukovodstvo i djelatnici odgovorni za provedbu zadataka ocjenjivanja sukladnosti ne smiju biti izravno uključeni u projektiranje, proizvodnju ili izradu, marketing, ugradnju, uporabu ili održavanje navedenog proizvoda niti biti predstavnici strana uključenih u navedene djelatnosti. Ne smiju sudjelovati ni u kakvoj djelatnosti koja može ugroziti neovisnost njihove prosudbe ili poštenje u odnosu na djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti za koje su prijavljeni. To se posebno odnosi na savjetodavne usluge.

Tijela za ocjenjivanje sukladnosti osiguravaju da djelatnosti njihovih društava kćeri ili podizvođača ne utječu na povjerljivost, objektivnost ili nepristranost njihovih djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti.

5. Tijela za ocjenjivanje sukladnosti i njihovo osoblje provode djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti uz najvišu razinu profesionalnog poštenja i potrebne tehničke stručnosti u određenom području, bez pritiska i poticaja, posebno financijskih, koji bi mogli utjecati na njihovu prosudbu ili rezultate njihovih djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti, posebno kada je riječ o osobama ili skupinama osoba kojima su rezultati tih djelatnosti u interesu.

6. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti sposobno je obavljati sve zadaće ocjenjivanja sukladnosti koje su mu dodijeljene dijelom 8. ili 9. Priloga za koje je prijavljeno, bez obzira na to obavlja li ono te zadaće ili se one obavljaju u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću.

Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti u svakom trenutku, za svaki postupak ocjenjivanja sukladnosti te za svaku vrstu proizvoda za koje je prijavljeno raspolaže sljedećim:

- (a) potrebnim osobljem s tehničkim znanjem te dostatnim i primjerenim iskustvom za obavljanje zadaća ocjenjivanja sukladnosti;
- (b) potrebnim opisima postupaka u skladu s kojima se provodi ocjenjivanje sukladnosti, a koji osiguravaju transparentnost i mogućnost ponavljanja tih postupaka; odgovarajućim politikama i postupcima za razlikovanje zadaća koje provodi kao prijavljeno tijelo od drugih djelatnosti;
- (c) postupcima za obavljanje djelatnosti kojima se vodi računa o veličini poduzeća, sektoru u kojemu djeluje, njegovoj strukturi, stupnju složenosti predmetnog proizvoda te masovnom ili serijskom karakteru proizvodnog procesa.

Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti raspolaže sredstvima potrebnima za ispravno obavljanje tehničkih i administrativnih zadaća povezanih s ocjenjivanjem sukladnosti te ima pristup svoj potrebnjoj opremi ili postrojenjima.

▼B

7. Osoblje odgovorno za obavljanje zadaća ocjenjivanja sukladnosti odlikuje sljedeće:

- (a) dobro tehničko i stručno obrazovanje kojim su obuhvaćene sve djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti za koje je tijelo za ocjenjivanje sukladnosti prijavljeno;
- (b) dostatno poznavanje zahtjeva povezanih s ocjenjivanjima koja provodi i odgovarajuće kompetencije za provedbu tih ocjenjivanja;
- (c) odgovarajuće poznavanje i razumijevanje zahtjeva, važećih usklađenih normi i odgovarajućih odredaba zakonodavstva Unije o usklađivanju;
- (d) sposobnost potrebna za sastavljanje potvrda o EU ispitivanju tipa ili odobrenja, zapisa i izvješća sustava osiguranja kvalitete kojima se dokazuje da su ocjenjivanja provedena.

8. Nepristranost tijela za ocjenjivanje sukladnosti, njegova najvišeg rukovodstva i osoblja odgovornog za provedbu zadaća ocjenjivanja sukladnosti mora biti zajamčena.

Naknada za rad najvišeg rukovodstva i osoblja odgovornog za provedbu zadaća ocjenjivanja sukladnosti koje su u nadležnosti tijela za ocjenjivanje sukladnosti ne ovisi o broju provedenih ocjenjivanja ni o rezultatima tih ocjenjivanja.

9. Tijela za ocjenjivanje sukladnosti sklapaju osiguranje od odgovornosti osim ako je odgovornost preuzela država članica u skladu s nacionalnim pravom ili ako je sama država članica izravno odgovorna za ocjenjivanje sukladnosti.

10. Osoblje tijela za ocjenjivanje sukladnosti čuva poslovnu tajnu koja se odnosi na sve informacije koje prikupe pri obavljanju svojih zadaća u skladu s dijelovima 8. i 9. Priloga ili svakom primjenjivom odredbom nacionalnog prava, osim kad to od njih zahtijeva nadležno tijelo države članice u kojoj provode svoje djelatnosti. Vlasnička su prava zaštićena.

11. Tijela za ocjenjivanje sukladnosti sudjeluju u relevantnim aktivnostima normizacije, regulatornim aktivnostima u području UAS-ova i planiranja frekvencija te aktivnostima koordinacijske skupine prijavljenog tijela osnovane u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o usklađivanju ili osiguravaju da je njihovo osoblje odgovorno za izvršavanje zadaća ocjenjivanja sukladnosti obaviješteno o tim aktivnostima te kao opće smjernice primjenjuju administrativne odluke i dokumente koji su izrađeni kao rezultat rada te skupine.

Članak 23.

Pretpostavka sukladnosti prijavljenih tijela

Ako tijelo za ocjenjivanje sukladnosti dokaže da ispunjava kriterije utvrđene odgovarajućim usklađenim normama ili njihovim dijelovima, na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*, pretpostavlja se da je u skladu sa zahtjevima utvrđenima člankom 22. ako važeće usklađene norme obuhvaćaju te zahtjeve.

▼ B*Članak 24.***Društva kćeri i podizvođači prijavljenih tijela**

1. Ako prijavljeno tijelo povjeri određene zadaće povezane s ocjenjivanjem sukladnosti podizvođačima ili ih prenese društvu kćeri, mora osigurati da taj podizvođač ili to društvo kći ispunjava zahtjeve iz članka 22. te o tome obavješćuje tijelo koje provodi prijavljivanje.
2. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti u cijelosti je odgovorno za zadaće koje izvode podizvođači ili društva kćeri, bez obzira na to gdje je njihov poslovni nastan.
3. Djelatnosti se mogu ugovoriti s podizvođačem ili ih može provoditi društvo kći samo ako je stranka s tim suglasna.
4. Prijavljena tijela tijelima koja provode prijavljivanje stavljaju na raspolaganje svu relevantnu dokumentaciju koja se odnosi na ocjenjivanje osposobljenosti podizvođača ili društva kćeri, kao i posla koji isti obavljaju na temelju dijelova 8. i 9. Priloga.

*Članak 25.***Zahtjev za prijavljivanje**

1. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti podnosi zahtjev za prijavljivanje tijelu koje provodi prijavljivanje u državi članici u kojoj ima poslovni nastan.
2. Tom se zahtjevu prilaže opis djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti, jednog ili više modula za ocjenjivanje sukladnosti i proizvoda za koje navedeno tijelo tvrdi da je nadležno te potvrda o akreditaciji koju je izdalo nacionalno akreditacijsko tijelo i kojom se potvrđuje da tijelo za ocjenjivanje sukladnosti ispunjava zahtjeve iz članka 22.

*Članak 26.***Postupak prijavljivanja**

1. Tijela koja provode prijavljivanje mogu prijaviti samo ona tijela za ocjenjivanje sukladnosti koja su ispunila zahtjeve iz članka 22.
2. Tijela koja provode prijavljivanje prijavljuju tijela za ocjenjivanje sukladnosti Komisiji i drugim državama članicama putem elektroničkog sustava za prijavu koji je izradila i kojim upravlja Komisija.
3. Prijavljivanje obuhvaća sve detalje o djelatnostima ocjenjivanja sukladnosti, modulu ili modulima za ocjenjivanje sukladnosti i predmetnom proizvodu te relevantnu potvrdu o akreditaciji.
4. Predmetno tijelo može obavljati djelatnosti prijavljenog tijela samo ako Komisija ili ostale države članice ne podnesu prigovor u roku od dva tjedna od prijavljivanja.
5. Samo se takvo tijelo smatra prijavljenim tijelom za potrebe ovog poglavlja.

▼B

6. Tijelo koje provodi prijavljivanje obavješćuje Komisiju i druge države članice o svim naknadnim relevantnim promjenama u vezi s prijavljivanjem.

*Članak 27.***Identifikacijski brojevi i popisi prijavljenih tijela**

1. Komisija dodjeljuje identifikacijski broj prijavljenom tijelu.
2. Dodjeljuje mu samo jedan broj čak i kad je tijelo prijavljeno na temelju više akata Unije.
3. Komisija objavljuje popis tijela prijavljenih na temelju ove Uredbe, uključujući identifikacijske brojeve koji su im dodijeljeni i djelatnosti za koje su prijavljena.

Komisija osigurava redovito ažuriranje tog popisa.

*Članak 28.***Izmjene u prijavama**

1. Ako tijelo koje provodi prijavljivanje ustanovi ili je obaviješteno da prijavljeno tijelo više ne udovoljava zahtjevima utvrđenima člankom 22. ili da ne ispunjava svoje obveze, tijelo koje provodi prijavljivanje prema potrebi ograničuje, suspendira ili povlači prijavu ovisno o težini neudovoljavanja navedenim zahtjevima ili neispunjavanja navedenih obveza. Ono o tome odmah obavješćuje Komisiju i ostale države članice.
2. U slučaju ograničenja, suspenzije ili povlačenja prijave ili ako je prijavljeno tijelo prestalo s djelatnošću, država članica koja provodi prijavljivanje poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da predmete tog tijela obradi drugo prijavljeno tijelo ili da na zahtjev budu na raspolaganju tijelima koja provode prijavljivanje i tijelima za nadzor tržišta.

*Članak 29.***Osporavanje stručnosti prijavljenih tijela**

1. Komisija istražuje sve slučajeve u kojima posumnja ili je upozorena na sumnju u stručnu sposobnost prijavljenog tijela ili u to hoće li prijavljeno tijelo i dalje ispunjavati zahtjeve i obveze koji se na njega odnose.
2. Država članica koja provodi prijavljivanje na zahtjev dostavlja Komisiji sve informacije koje se odnose na osnovu za prijavljivanje ili održavanje stručnosti predmetnog prijavljenog tijela.
3. Komisija osigurava da se sa svim informacijama osjetljive prirode koje se prikupe tijekom njezinih istraživanja postupa kao s povjerljivima.
4. Ako Komisija utvrdi da prijavljeno tijelo ne ispunjuje ili više ne ispunjuje zahtjeve za prijavu, o tome obavješćuje državu članicu koja je prijavila to tijelo i zahtijeva od nje da poduzme potrebne korektivne mjere, uključujući prema potrebi i povlačenje prijave.

▼B*Članak 30.***Radne obveze prijavljenih tijela**

1. Prijavljena tijela provode ocjenjivanje sukladnosti u skladu s postupcima ocjenjivanja sukladnosti iz dijelova 8. i 9. Priloga.

2. Ocjenjivanja sukladnosti provode se razmjerno, izbjegavajući nepotrebno opterećivanje gospodarskih subjekata. Tijela za ocjenjivanje sukladnosti u radu vode računa o veličini poduzeća, sektoru u kojemu djeluje, njegovoj strukturi, stupnju složenosti predmetnog proizvoda te masovnom ili serijskom karakteru proizvodnog procesa.

Međutim, pritom poštuju stupanj strogosti i razinu zaštite potrebne za usklađenost bespilotnog zrakoplova ili UAS-a s ovim poglavljem.

▼M1

3. Ako prijavljeno tijelo ustanovi da proizvođač ne ispunjava zahtjeve iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17. Priloga ili iz odgovarajućih usklađenih normi ili drugih tehničkih specifikacija, od proizvođača zahtijeva da poduzme odgovarajuće korektivne mjere te ne izdaje potvrdu o EU ispitivanju tipa ni odobrenje sustava osiguranja kvalitete.

▼B

4. Ako tijekom praćenja sukladnosti nakon izdavanja potvrde o EU ispitivanju tipa ili odobrenja sustava osiguranja kvalitete prijavljeno tijelo ustanovi da proizvod više nije usklađen, zahtijeva od proizvođača da poduzme odgovarajuće korektivne mjere i prema potrebi suspendira ili povlači potvrdu o EU ispitivanju tipa ili odobrenje sustava osiguranja kvalitete.

5. Ako se korektivne mjere ne poduzmu ili ne proizvedu traženi učinak, prijavljeno tijelo prema potrebi ograničava, suspendira ili povlači potvrde o EU ispitivanju tipa ili odobrenja sustava osiguranja kvalitete.

*Članak 31.***Žalba na odluke prijavljenog tijela**

Prijavljena tijela osiguravaju mogućnost transparentnog i dostupnog žalbenog postupka na svoje odluke.

*Članak 32.***Obveze obavješćivanja koje se odnose na prijavljena tijela**

1. Prijavljena tijela obavješćuju tijelo koje provodi prijavljivanje o sljedećem:

(a) svakom odbijanju, ograničenju, suspenziji ili povlačenju potvrde o EU ispitivanju tipa ili odobrenja sustava kvalitete u skladu sa zahtjevima iz dijelova 8. i 9. Priloga;

(b) svim okolnostima koje utječu na opseg ili uvjete prijavljivanja;

▼B

- (c) svim zahtjevima za dostavu informacija koje su primili od tijela za nadzor tržišta u vezi s djelatnostima ocjenjivanja sukladnosti;
  - (d) na zahtjev, o djelatnostima ocjenjivanja sukladnosti provedenima u okviru njihove prijave i svim drugim provedenim djelatnostima, uključujući prekogranične djelatnosti i ugovore s podizvođačima.
2. Prijavljena tijela u skladu sa zahtjevima iz dijelova 8. i 9. Priloga drugim tijelima koja su prijavljena u skladu s ovim poglavljem i koja provode slične djelatnosti ocjenjivanja sukladnosti koje obuhvaćaju iste kategorije bespilotnih zrakoplova ili UAS-ova dostavljaju odgovarajuće informacije o pitanjima u vezi s negativnim i, na zahtjev, pozitivnim rezultatima ocjenjivanja sukladnosti.
3. Prijavljena tijela izvršavaju obveze obavješćivanja iz dijelova 8. i 9. Priloga.

*Članak 33.***Razmjena iskustva**

Komisija organizira razmjenu iskustava među nacionalnim tijelima država članica koja su odgovorna za politiku prijavljivanja.

*Članak 34.***Koordinacija prijavljenih tijela**

1. Komisija osigurava da se tijelima prijavljenima na temelju ovog poglavlja omogućí da surađuju i koordiniraju se u okviru sektorske skupine prijavljenih tijela.
2. Prijavljena tijela izravno ili posredovanjem imenovanih predstavnika sudjeluju u radu te skupine.

*ODJELJAK 5.****Nadzor nad tržištem unije, kontrola proizvoda koji ulaze na tržište Unije i zaštitni postupak Unije****Članak 35.***Nadzor nad tržištem Unije i kontrola proizvoda koji ulaze na tržište Unije**

1. Države članice organiziraju i provode nadzor nad proizvodima stavljenima na tržište Unije u skladu s člankom 15. stavkom 3. i člancima od 16. do 26. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
2. Države članice organiziraju i provode kontrolu proizvoda stavljenih na tržište Unije u skladu s člankom 15. stavkom 5. i člancima od 27. do 29. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

▼B

3. Države članice osiguravaju da njihova tijela za nadzor tržišta i tijela za nadzor granice surađuju s nadležnim tijelima imenovanima u skladu s člankom 17. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 na pitanjima sigurnosti te uspostavljaju odgovarajuće mehanizme komunikacije i koordinacije među tim tijelima, koristeći na najbolji način informacije sadržane u sustavu izvješćivanja o događajima utvrđenom u Uredbi (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ i informacijskim sustavima definiranim u člancima 22. i 23. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

*Članak 36.***Postupanje s proizvodima koji predstavljaju rizik na nacionalnoj razini****▼M1**

1. Ako tijela za nadzor tržišta neke države članice imaju dovoljno razloga smatrati da proizvod predstavlja rizik za zdravlje ili sigurnost osoba ili za druge aspekte zaštite javnih interesa obuhvaćene ovim poglavljem, tada ocjenjuju ispunjuje li proizvod sve zahtjeve iz ovog poglavlja. Predmetni gospodarski subjekti prema potrebi u tu svrhu surađuju s tijelima za nadzor tržišta.

▼B

Ako tijekom ocjenjivanja navedenog u prvom podstavku tijela za nadzor tržišta ustanove da proizvod nije u skladu sa zahtjevima ovog poglavlja, bez odgode zahtijevaju da predmetni gospodarski subjekt provede sve odgovarajuće korektivne radnje kako bi proizvod uskladio s tim zahtjevima, povukao ga s tržišta ili opozvao u razumnom roku, o čemu odlučuju s obzirom na prirodu rizika.

Tijela za nadzor tržišta o tome na odgovarajući način obavješćuju relevantno prijavljeno tijelo.

Na mjerne iz drugog podstavka ovog stavka primjenjuje se članak 21. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

2. Ako smatraju da neusklađenost nije ograničena samo na područje njihove države, tijela za nadzor tržišta moraju obavijestiti Komisiju i druge države članice o rezultatima ocjenjivanja i mjerama koje su zahtijevale od gospodarskog subjekta.

3. Gospodarski subjekt osigurava provedbu svih odgovarajućih korektivnih mjera u pogledu svih predmetnih proizvoda koje je stavio na raspolaganje na tržištu Unije.

4. Ako predmetni gospodarski subjekt ne poduzme prikladne korektivne mjere unutar razdoblja navedenog u stavku 1. drugom podstavku, tijela za nadzor tržišta poduzimaju sve prikladne privremene mjere kako bi zabranila ili ograničila dostupnost proizvoda na svojim nacionalnim tržištima, povukla proizvod s tržišta ili ga opozvala.

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljanju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007 (SL L 122, 24.4.2014., str. 18.).

▼B

Tijela za nadzor tržišta o tim mjerama bez odgode obavješćuju Komisiju i druge države članice.

5. Informacije iz stavka 4. uključuju sve dostupne pojedinosti, posebno podatke nužne za identifikaciju neusklađenog proizvoda, njegovo podrijetlo, vrstu navodne neusklađenosti i povezanog rizika, vrstu i trajanje poduzetih nacionalnih mjera te argumente predmetnog gospodarskog subjekta. Tijela za nadzor tržišta posebno naznačuju je li neusklađenost posljedica jednog od sljedećih uzroka:

(a) proizvod ne ispunjava zahtjeve iz članka 4.;

(b) nedostataka u usklađenim normama iz članka 12.

6. Države članice, osim države članice koja je započela postupak u skladu s ovim člankom, bez odgode obavješćuju Komisiju i ostale države članice o svim donesenim mjerama te o svim dodatnim informacijama koje su im na raspolaganju u vezi s neusklađenošću određenog proizvoda te, u slučaju neslaganja s donesenom nacionalnom mjerom, o prigovorima.

7. Ako u roku od tri mjeseca od primitka informacija navedenih u stavku 5. nijedna država članica ni Komisija ne podnese prigovor na privremenu mjeru koju je poduzela država članica, mjera se smatra opravdanom.

8. Države članice osiguravaju to da se odgovarajuće restriktivne mjere, kao što je povlačenje proizvoda s tržišta, za dotični proizvod poduzmu bez odgode.

Članak 37.

Zaštitni postupak Unije

1. Ako se nakon završetka postupka iz članka 36. stavaka 3. i 4. podnesu prigovori na mjeru koju je poduzela država članica ili ako Komisija smatra da je nacionalna mjera u suprotnosti sa zakonodavstvom Unije, Komisija bez odgode započinje savjetovanje s državama članicama i predmetnim gospodarskim subjektom ili subjektima te ocjenjuje nacionalnu mjeru. Na temelju rezultata te ocjene Komisija odlučuje je li nacionalna mjera opravdana.

Komisija svoju odluku upućuje svim državama članicama i odmah je dostavlja njima i predmetnom gospodarskom subjektu ili subjektima.

2. Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom, sve države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se neusklađen proizvod povuče ili opozove s njihova tržišta te o tome obavješćuju Komisiju. Ako se nacionalna mjera smatra neopravdanom, dotična država članica povlači tu mjeru.

3. Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom, a neusklađenost proizvoda pripisuje nedostacima usklađenih normi iz članka 36. stavka 5. točke (b) ove Uredbe, Komisija primjenjuje postupak iz članka 11. Uredbe (EU) br. 1025/2012.

*Članak 38.***Usklađen proizvod koji predstavlja rizik**

1. Ako država članica nakon izvršenog ocjenjivanja u skladu s člankom 36. stavkom 1. ustanovi da proizvod, iako usklađen s ovim poglavljem, i dalje predstavlja rizik za zdravlje ili sigurnost osoba ili druge aspekte zaštite javnog interesa obuhvaćene ovim poglavljem, ona od predmetnog gospodarskog subjekta zahtijeva poduzimanje svih odgovarajućih mjera kako dotični proizvod nakon stavljanja na tržište više ne bi predstavljao rizik, njegovo povlačenje s tržišta ili opoziv u razumnom roku, o čemu odlučuje s obzirom na prirodu rizika.
2. Gospodarski subjekt osigurava provedbu korektivnih mjera u pogledu svih predmetnih proizvoda koje je stavio na raspolaganje na tržištu Unije.
3. Država članica bez odlaganja izvješćuje Komisiju i druge države članice. Te informacije uključuju sve dostupne pojedinosti, a posebno podatke potrebne za identifikaciju predmetnog proizvoda, njegova podrijetla i opskrbnog lanca, vrstu rizika te vrstu i trajanje poduzetih nacionalnih mjera.
4. Komisija bez odgode započinje savjetovanje s državama članicama i predmetnim gospodarskim subjektom ili subjektima i ocjenjuje poduzete nacionalne mjere. Na temelju rezultata te ocjene Komisija odlučuje je li nacionalna mjera opravdana i, prema potrebi, predlaže odgovarajuće mjere.
5. Komisija svoju odluku upućuje svim državama članicama i odmah je dostavlja njima i predmetnom gospodarskom subjektu ili subjektima.

*Članak 39.***Formalna neusklađenost**

1. Ne dovodeći u pitanje članak 36., država članica od predmetnog gospodarskog subjekta zahtijeva da ukloni neusklađenost ako za proizvode obuhvaćene ovim poglavljem ustanovi nešto od sljedećeg:
  - (a) oznaka CE stavljena je suprotno članku 30. Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili članku 15. ili 16. ove Uredbe;
  - (b) oznaka CE ili oznaka tipa nije stavljena;
  - (c) primjenjuje se postupak ocjenjivanja sukladnosti iz dijela 9. Priloga, a identifikacijski broj prijavljenog tijela stavljen je suprotno članku 16. ili nije stavljen;
  - (d) identifikacijska oznaka klase bespilotnog zrakoplova nije stavljena;
  - (e) oznaka razina zvučne snage nije stavljena, a trebala je biti;
  - (f) serijski broj nije stavljen ili nije ispravnog formata;

▼ B

- (g) priručnik ili informativna obavijest nije dostupna;
- (h) EU izjava o sukladnosti nedostaje ili nije sastavljena;
- (i) EU izjava o sukladnosti nije ispravno sastavljena;
- (j) tehnička dokumentacija nije dostupna ili je nepotpuna;
- (k) nedostaje ime proizvođača ili uvoznika, registrirano trgovačko ime ili registrirani zaštitni znak, adresa internetskih stranica ili poštanska adresa.

2. Ako neusklađenost iz stavka 1. bude i dalje postojala, dotična država članica poduzima sve prikladne mjere kako bi ograničila ili zabranila stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu ili osigurala njegov opoziv ili povlačenje s tržišta.

POGLAVLJE III.

▼ M1

Zahtjevi za UAS-ove namijenjene za rad u „certificiranoj kategoriji” ili „posebnoj kategoriji”, osim ako se njima upravlja na temelju izjave

Članak 40.

Zahtjevi za UAS-ove namijenjene za rad u „certificiranoj kategoriji” ili „posebnoj kategoriji”, osim ako se njima upravlja na temelju izjave.

1. Projektiranje, proizvodnja i održavanje UAS-a moraju se certificirati ako za UAS vrijedi bilo što od sljedećeg:
  - (a) bilo koja mu je dimenzija jednaka barem 3 m, a let predviđen iznad mnoštva ljudi;
  - (b) namijenjen je za prijevoz ljudi;
  - (c) namijenjen je za prijevoz opasne robe i mora biti vrlo robustan kako bi se u slučaju nesreće smanjili rizici za treće osobe;
  - (d) namijenjen je za korištenje u „posebnoj kategoriji” operacija kako je definirano u članku 5. Provedbene uredbe (EU) 2019/947, a nadležno je tijelo nakon procjene rizika iz članka 11. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 u odobrenju za rad navelo da se rizik rada ne može prikladno smanjiti ako se UAS ne certificira.
2. UAS koji podliježe certifikaciji mora ispunjavati primjenjive zahtjeve iz Uredbe Komisije (EU) br. 748/2012, Uredbe Komisije (EU) 2015/640 i Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014.
3. Ako ga se ne mora certificirati u skladu sa stavkom 1., tehnička svojstva UAS-a koji se koristi u „posebnoj kategoriji” moraju udovoljavati odobrenju za rad koje je izdalo nadležno tijelo ili definiciji tehničkih svojstava navedenoj u certifikatu operatora lakog UAS-a u skladu s dijelom C Priloga Provedbenoj uredbi (EU) 2019/947.

▼ M1

4. Ako nisu privatno izrađeni, UAS-ovi za koje registracija u skladu s člankom 14. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 nije obvezna moraju imati jedinstveni serijski broj u skladu s normom ANSI/CTA-2063-A-2019 (Serijski brojevi malih sustava bespilotnih zrakoplova, 2019.).
5. Bespilotni zrakoplovi namijenjeni za rad u „posebnoj kategoriji” na visini manjoj od 120 metara moraju biti opremljeni sustavom daljinske identifikacije koji:
  - (a) omogućuje učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a zahtijevanog u skladu s člankom 14. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 i svih drugih dodatnih brojeva predviđenih sustavom registracije. Sustav provjerava je li niz znakova koji čini te brojeve (a koji je operatoru UAS-a dostavljen u trenutku registracije) cjelovit. U slučaju nedosljednosti UAS operatoru šalje poruku o pogrešci;
  - (b) omogućuje periodični prijenos barem sljedećih podataka, u stvarnom vremenu tijekom cijelog trajanja leta, tako da ih mogu primiti postojeći mobilni uređaji:
    - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifra provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica, osim ako se u provjeri iz točke (a) pokazala nedosljednost;
    - ii. jedinstveni serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu sa stavkom 4. ili, ako je bespilotni zrakoplov privatno izrađen, jedinstveni serijski broj dodatka, kako je navedeno u dijelu 6. Priloga;
    - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
    - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzina bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
    - v. geografski položaj udaljenog pilota;
    - vi. status hitnosti UAS-a;
  - (c) sužava mogućnosti neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije.

▼ B

POGLAVLJE IV.

Operatori UAS-ova iz trećih zemalja*Članak 41.***Operatori UAS-ova iz trećih zemalja**

1. Operatori UAS-ova čije je glavno mjesto poslovanja, poslovni nastan ili boravište u trećoj zemlji dužni su za operacije UAS-ova unutar zračnog prostora jedinstvenog europskog neba poštovati Provedbenu uredbu (EU) 2019/947.

▼B

2. Za operatore UAS-ova iz treće zemlje nadležno je tijelo prve države članice u kojoj operater UAS-a namjerava provoditi operacije.
3. Odstupajući od stavka 1., nadležno tijelo može pod uvjetima u nastavku, a u svrhu operacija koje se izvode unutar Unije, u Uniju ili iz Unije, priznati potvrdu o osposobljenosti udaljenog pilota ili operatora UAS-a u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947 ili jednakovrijedni dokument:
  - (a) ako je treća zemlja zatražila takvo priznavanje;
  - (b) ako su potvrda o osposobljenosti udaljenog pilota ili operatora UAS-a valjane isprave države izdavanja; i
  - (c) ako je Komisija, nakon savjetovanja s EASA-om, osigurala da zahtjevi na temelju kojih su te potvrde izdane pružaju razinu sigurnosti jednaku ovoj Uredbi.

POGLAVLJE V.

Završne odredbe*Članak 42.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

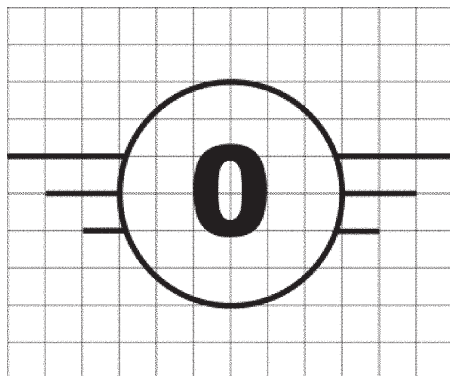
Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

▼ **M1***PRILOG*

DIO 1.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova klase C0

Ako je riječ o UAS-u klase C0, bespilotni zrakoplov nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C0 ispunjeni moraju biti sljedeći zahtjevi:

- (1) najveća dopuštena masa pri polijetanju (MTOM) manja je od 250 g, uključujući korisni teret;
- (2) najveća brzina u horizontalnom letu iznosi 19 m/s;
- (3) najveća moguća visina iznad točke polijetanja ograničena je na 120 m;
- (4) udaljeni pilot njima može, vodeći se uputama proizvođača, sigurno upravljati u smislu stabilnosti, manevriranja te rada veze za upravljanje i kontrolu, u svim predviđenim radnim uvjetima, pa i u slučaju da jedan ili više sustava ne funkcionira;
- (5) projektirani su i izrađeni tako da se eventualne ozljede ljudi tijekom rada svedu na najmanju moguću mjeru; oštri se rubovi moraju izbjegavati osim ako je to tehnički zbog dobre prakse projektiranja i proizvodnje neizbježno. Ako su opremljeni propelerima, bespilotni se zrakoplovi konstruiraju tako da se ograniče ozljede koje krilca propelera mogu nanijeti;
- (6) rade isključivo na električnu energiju;
- (7) ako raspolažu načinom rada „slijedi me” i on je uključen, bespilotni se zrakoplov od udaljenog pilota ne udaljava više od 50 m, a udaljeni pilot mora moći nad njim ponovno preuzeti kontrolu;
- (8) pri stavljanju na tržište moraju im se priložiti upute proizvođača u kojima se navodi sljedeće:
  - (a) karakteristike bespilotnog zrakoplova, među ostalim, ali ne isključivo:
    - klasa bespilotnog zrakoplova,

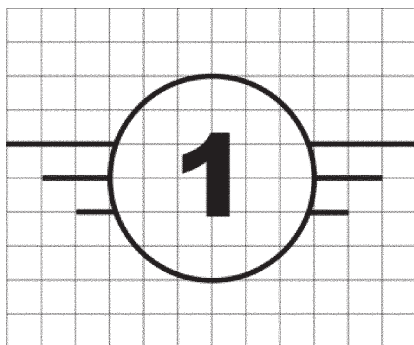
▼ **M1**

- masa bespilotnog zrakoplova (s opisom referentne konfiguracije) i najveća dopuštena masa pri polijetanju,
  - opća obilježja dopuštenog korisnog tereta uključujući masu, dimenzije, sučelje s bespilotnim zrakoplovom i druga moguća ograničenja,
  - oprema i softver za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom, i
  - opis ponašanja bespilotnog zrakoplova u slučaju gubitka veze za upravljanje i kontrolu,
- (b) jasne upute za rad;
- (c) radna ograničenja (primjerice, ali ne isključivo, meteorološki uvjeti i dnevne/noćne operacije); i
- (d) odgovarajući opis svih rizika povezanih s operacijama UAS-a prilagođen dobi korisnika;
- (9) priložena im je informativna obavijest koju je objavila Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA), a u kojoj se navode primjenjiva ograničenja i obveze, u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947;
- (10) točke 4., 5. i 6. ne primjenjuju se na UAS-ove koji se smatraju igračkama u smislu Direktive 2009/48/EZ o sigurnosti igračaka.

DIO 2.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova klase C1

Ako je riječ o UAS-u klase C1, bespilotni zrakoplov nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C1 ispunjeni moraju biti sljedeći zahtjevi:

- (1) od materijala su, svojstava i fizičkih karakteristika takvih da energija koja se prenese na ljudsku glavu u slučaju udarca pri terminalnoj brzini bude manja od 80 J ili, alternativno, najveće su dopuštene mase pri polijetanju manje od 900 g, uključujući korisni teret;
- (2) najveća brzina u horizontalnom letu iznosi 19 m/s;
- (3) mogu postići visinu od najviše 120 m iznad uzletne točke ili su opremljeni sustavom koji visinu iznad površine ili uzletne točke ograničava na 120 m ili na vrijednost koju odabere udaljeni pilot; ako je vrijednost moguće odabrati, udaljeni pilot mora imati jasan uvid u visinu bespilotnog zrakoplova mjereno u odnosu na površinu odnosno uzletnu točku;

▼ M1

- (4) udaljeni pilot koji raspolaže odgovarajućim kompetencijama utvrđenima Provedbenom uredbom (EU) 2019/947 njima može, vodeći se uputama proizvođača, sigurno upravljati u smislu stabilnosti, manevriranja te rada veze za upravljanje i kontrolu, u svim predviđenim radnim uvjetima, pa i u slučaju da jedan ili više sustava ne funkcionira;
- (5) bespilotni zrakoplov potrebne je mehaničke čvrstoće, uključujući sve potrebne sigurnosne čimbenike i, prema potrebi, stabilan dovoljno da tijekom uporabe može izdržati sve sile kojima je podvrgnut, a da pritom ne dođe do loma ili deformacije koja bi mogla ugroziti siguran let;
- (6) projektirani su i izrađeni tako da se eventualne ozljede ljudi tijekom rada svedu na najmanju moguću mjeru; bespilotni zrakoplovi ne bi smjeli imati oštre rubove osim ako je to tehnički zbog dobre prakse projektiranja i proizvodnje neizbježno; ako su opremljeni propelerima, bespilotni se zrakoplovi konstruiraju tako da se ograniče ozljede koje krilca propelera mogu nanijeti;
- (7) ako se veza za upravljanje i kontrolu izgubi, bespilotni zrakoplov mora raspolagati pouzdanom i predvidljivom metodom za njezinu ponovnu uspostavu, a ako to ne uspije, prekid leta, pri čemu se vodi računa o trećim osobama u zraku ili na tlu;
- (8) ako nije riječ o bespilotnom zrakoplovu s fiksnim krilima, zajamčena A-ponderirana razina zvučne snage L_{WA} utvrđena u skladu s dijelom 13. ne smije biti veća od razina utvrđenih u dijelu 15.;
- (9) ako nije riječ o bespilotnom zrakoplovu s fiksnim krilima, zajamčena A-ponderirana razina zvučne snage mora se navesti na bespilotnom zrakoplovu i/ili njegovoj ambalaži u skladu s dijelom 14.;
- (10) rade isključivo na električnu energiju;
- (11) imaju jedinstveni serijski broj u skladu s normom ANSI/CTA-2063-A-2019 (Serijski brojevi malih sustava bespilotnih zrakoplova, 2019.);
- (12) moguće ih je izravno daljinski identificirati:
  - (a) omogućeno je učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a zahtjevanog u skladu s člankom 14. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 i svih drugih dodatnih brojeva predviđenih sustavom registracije; sustav provjerava je li niz znakova koji čini te brojeve (a koji je operatoru UAS-a dostavljen u trenutku registracije) cjelovit; u slučaju nedosljednosti UAS operatoru šalje poruku o pogrešci;
  - (b) osiguravajući time da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijenosa izravno, periodički i tako da ih unutar područja odašiljanja mogu izravno primiti postojeći mobilni uređaji odašilje barem podatke u nastavku:
    - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica registracije, osim ako se u provjeri iz točke (a) pokazala nedosljednost;
    - ii. jedinstveni fizički serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu s točkom 11.;
    - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;

▼ **M1**

- iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
  - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke; i
  - vi. status hitnosti UAS-a;
- (c) pri čemu se sužava mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije;
- (13) opremljeni su geoinformacijskom funkcijom:
- (a) koja služi kao sučelje za učitavanje i ažuriranje informacija o ograničenjima zračnog prostora u odnosu na položaj i visinu bespilotnog zrakoplova kako je uvjetovano geografskim područjem UAS-a, kako je utvrđeno člankom 15. Provedbene uredbe (EU) 2019/947, i pritom osigurava da se integritet i valjanost takvih podataka ne naruše tijekom njihova učitavanja ili ažuriranja;
  - (b) koja udaljenog pilota upozorava kada se detektira moguće kršenje ograničenja zračnog prostora; i
  - (c) koja udaljenog pilota obavješćuje o statusu bespilotnog zrakoplova i upozorava ga ako sustav za određivanje položaja ili navigacijski sustav ne može osigurati pravilno funkcioniranje geoinformacijske funkcije;
- (14) ako je bespilotni zrakoplov opremljen funkcijom koja mu ograničava pristup određenim područjima ili opterećenjima zračnog prostora, ta funkcija ne smije negativno utjecati na sigurnost leta, a njezina interakcija sa sustavom za kontrolu leta bespilotnog zrakoplova mora se neometano odvijati; osim toga, udaljeni piloti moraju biti jasno obaviješteni ako ta funkcija sprječava bespilotni zrakoplov da uđe u ta područja ili opterećene zračne prostore;
- (15) udaljene pilote mora se jasno upozoriti na to da je baterija bespilotnog zrakoplova ili njegove upravljačke konzole pri kraju kako bi imali dovoljno vremena sigurno prizemljiti bespilotni zrakoplov;
- (16) bespilotni zrakoplovi opremljeni su svjetlima:
- (a) kako bi se njima lakše upravljalo;
  - (b) pri čemu je barem jedno svjetlo zeleno i treperi kako bi osoba na tlu mogla noću razaznati da je riječ o bespilotnom, a ne o zrakoplovu s posadom;
- (17) ako raspoložu načinom rada „slijedi me” i on je uključen, bespilotni se zrakoplov od udaljenog pilota ne udaljava više od 50 m, a udaljeni pilot mora moći nad njim ponovno preuzeti kontrolu;
- (18) pri stavljanju na tržište moraju im se priložiti upute proizvođača u kojima se navodi sljedeće:
- (a) karakteristike bespilotnog zrakoplova, među ostalim, ali ne isključivo:
    - klasa bespilotnog zrakoplova,
    - masa bespilotnog zrakoplova (s opisom referentne konfiguracije) i najveća dopuštena masa pri polijetanju,
    - opća obilježja dopuštenog korisnog tereta uključujući masu, dimenzije, sučelje s bespilotnim zrakoplovom i druga moguća ograničenja,

▼ M1

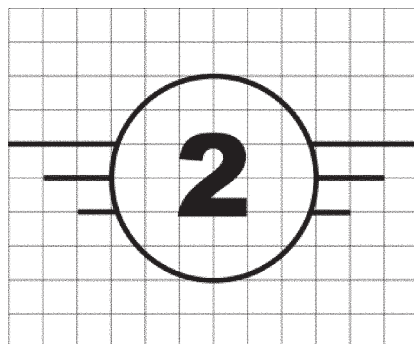
- oprema i softver za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom,
  - postupci za učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a u sustav daljinske identifikacije,
  - upućivanje na protokol prijena koji se upotrebljava za odašiljanja sustava izravne daljinske identifikacije,
  - razina zvučne snage,
  - opis ponašanja bespilotnog zrakoplova u slučaju gubitka podatkovne veze, ako se veza za upravljanje i kontrolu izgubi, metoda za njezinu ponovnu uspostavu,
  -
- (b) jasne upute za rad;
- (c) postupak za učitavanje ograničenja zračnog prostora u geoinformacijsku funkciju;
- (d) upute za održavanje;
- (e) upute za slučaj poteškoća;
- (f) radna ograničenja (primjerice, ali ne isključivo, meteorološki uvjeti i dnevne/noćne operacije); i
- (g) odgovarajući opis svih rizika povezanih s operacijama UAS-a;
- (19) priložena im je informativna obavijest koju je objavila EASA, a u kojoj se navode primjenjiva ograničenja i obveze, u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947;
- (20) ako su njime opremljeni, mrežni sustav daljinske identifikacije:
- (a) omogućuje da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijena odašilje barem podatke u nastavku tako da ih se može mrežno primiti:
    - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica registracije, osim ako se u provjeri iz točke (a) pokazala nedosljednost;
    - ii. jedinstveni serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu s točkom 11.;
    - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
    - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
    - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke; i
    - vi. status hitnosti UAS-a;
  - (b) sužava mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije.

▼ **M1**

DIO 3.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova klase C2

Ako je riječ o UAS-u klase C2, bespilotni zrakoplov nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C2 ispunjeni moraju biti sljedeći zahtjevi:

- (1) najveća dopuštena masa pri polijetanju manja je od 4 kg, uključujući korisni teret;
- (2) mogu postići visinu od najviše 120 m iznad uzletne točke ili su opremljeni sustavom koji visinu iznad površine ili uzletne točke ograničava na 120 m ili na vrijednost koju odabere udaljeni pilot. Ako je vrijednost moguće odabrati, udaljeni pilot mora imati jasan uvid u visinu bespilotnog zrakoplova mjereno u odnosu na površinu odnosno uzletnu točku;
- (3) udaljeni pilot koji raspolaže odgovarajućim kompetencijama utvrđenima Provedbenom uredbom (EU) 2019/947 njima može, vodeći se uputama proizvođača, sigurno upravljati u smislu stabilnosti, manevriranja te rada veze za upravljanje i kontrolu, u svim predviđenim radnim uvjetima, pa i u slučaju da jedan ili više sustava ne funkcionira;
- (4) bespilotni zrakoplov potrebne je mehaničke čvrstoće, uključujući sve potrebne sigurnosne čimbenike i, prema potrebi, stabilan dovoljno da tijekom uporabe može izdržati sve sile kojima je podvrgnut, a da pritom ne dođe do loma ili deformacije koja bi mogla ugroziti siguran let;
- (5) ako je bespilotni zrakoplov povezan niti, dok je napeta duljina joj mora biti manja od 50 m, a vlačna čvrstoća iznositi barem:
  - (a) kad je riječ o zrakoplovu težem od zraka, 10 pomnoženo s njegovom težinom pri najvećoj masi;
  - (b) kad je riječ o zrakoplovu lakšem od zraka, 4 pomnoženo sa silom nastalom kombinacijom maksimalnog statičkog potiska i aerodinamičke sile najveće brzine vjetra pri kojoj je dopušten let;
- (6) projektirani su i izrađeni tako da se eventualne ozljede ljudi tijekom rada svedu na najmanju moguću mjeru; bespilotni zrakoplovi ne bi smjeli imati oštre rubove osim ako je to tehnički zbog dobre prakse projektiranja i proizvodnje neizbježno; ako su opremljeni propelerima, bespilotni se zrakoplovi konstruiraju tako da se ograniče ozljede koje krilca propelera mogu nanijeti;

▼ M1

- (7) ako se veza za upravljanje i kontrolu izgubi, bespilotni zrakoplov, ako nije povezan niti, mora raspolagati pouzdanom i predvidljivom metodom za njezinu ponovnu uspostavu, a ako to ne uspije, prekid leta, pri čemu se vodi računa o trećim osobama u zraku ili na tlu;
- (8) ako bespilotni zrakoplov nije povezan niti, mora biti opremljen vezom za upravljanje i kontrolu zaštićenom od neovlaštenog pristupa funkcijama upravljanja i kontrole;
- (9) ako nije riječ o bespilotnom zrakoplovu s fiksnim krilima, bespilotni zrakoplov mora biti opremljen niskobrzinskim načinom rada, a udaljeni pilot mora ga moći uključiti i tako ograničiti najveću brzinu u odnosu na tlo na 3 m/s;
- (10) ako nije riječ o bespilotnom zrakoplovu s fiksnim krilima, zajamčena A-ponderirana razina zvučne snage L_{WA} utvrđena u skladu s dijelom 13. ne smije biti veća od razina utvrđenih u dijelu 15.;
- (11) ako nije riječ o bespilotnom zrakoplovu s fiksnim krilima, zajamčena A-ponderirana razina zvučne snage mora se navesti na bespilotnom zrakoplovu i/ili njegovoj ambalaži u skladu s dijelom 14.;
- (12) rade isključivo na električnu energiju;
- (13) imaju jedinstveni serijski broj u skladu s normom ANSI/CTA-2063-A-2019 (Serijski brojevi malih sustava bespilotnih zrakoplova, 2019.);
- (14) moguće ih je izravno daljinski identificirati:
- (a) omogućeno je učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a zahtijevanog u skladu s člankom 14. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 i svih drugih dodatnih brojeva predviđenih sustavom registracije. Sustav provjerava je li niz znakova koji čini te brojeve (a koji je operatoru UAS-a dostavljen u trenutku registracije) cjelovit. U slučaju nedosljednosti UAS operatoru šalje poruku o pogrešci;
- (b) osiguravajući time da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijenosa izravno, periodički i tako da ih unutar područja odašiljanja mogu izravno primiti postojeći mobilni uređaji odašilje barem podatke u nastavku:
- i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica, osim ako se u provjeri iz točke (a) pokazala nedosljednost;
  - ii. jedinstveni serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu s točkom 13.;
  - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
  - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
  - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke; i
  - vi. status hitnosti UAS-a;
- (c) pri čemu se sužava mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije;

▼ M1

- (15) opremljeni su geoinformacijskom funkcijom:
- (a) koja služi kao sučelje za učitavanje i ažuriranje informacija o ograničenjima zračnog prostora u odnosu na položaj i visinu bespilotnog zrakoplova kako je uvjetovano geografskim područjem UAS-a, kako je utvrđeno člankom 15. Provedbene uredbe (EU) 2019/947, i pritom osigurava da se integritet i valjanost tih podataka ne naruše tijekom njihova učitavanja ili ažuriranja;
  - (b) koja udaljenog pilota upozorava kada se detektira moguće kršenje ograničenja zračnog prostora; i
  - (c) koja udaljenog pilota obavješćuje o statusu bespilotnog zrakoplova i upozorava ga ako sustav za određivanje položaja ili navigacijski sustav ne može osigurati pravilno funkcioniranje geoinformacijske funkcije;
- (16) ako je bespilotni zrakoplov opremljen funkcijom koja mu ograničava pristup određenim područjima ili opterećenjima zračnog prostora, ta funkcija ne smije negativno utjecati na sigurnost leta, a njezina interakcija sa sustavom za kontrolu leta bespilotnog zrakoplova mora se neometano odvijati; osim toga, udaljeni piloti moraju biti jasno obaviješteni ako ta funkcija sprječava bespilotni zrakoplov da uđe u ta područja ili opterećene zračne prostore;
- (17) udaljene pilote mora se jasno upozoriti na to da je baterija bespilotnog zrakoplova ili njegove upravljačke konzole pri kraju kako bi imali dovoljno vremena sigurno prizemljiti bespilotni zrakoplov;
- (18) bespilotni zrakoplovi opremljeni su svjetlima:
- (a) kako bi se njima lakše upravljalo;
  - (b) pri čemu je barem jedno svjetlo zeleno i treperi kako bi osoba na tlu mogla noću razaznati da je riječ o bespilotnom, a ne o zrakoplovu s posadom;
- (19) pri stavljanju na tržište moraju im se priložiti upute proizvođača u kojima se navodi sljedeće:
- (a) karakteristike bespilotnog zrakoplova, među ostalim, ali ne isključivo:
    - klasa bespilotnog zrakoplova,
    - masa bespilotnog zrakoplova (s opisom referentne konfiguracije) i najveća dopuštena masa pri polijetanju,
    - opća obilježja dopuštenog korisnog tereta uključujući masu, dimenzije, sučelje s bespilotnim zrakoplovom i druga moguća ograničenja,
    - oprema i softver za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom,
    - postupci za učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a u sustav daljinske identifikacije,
    - upućivanje na protokol prijenosa koji se upotrebljava za odašiljanja sustava izravne daljinske identifikacije,

▼ M1

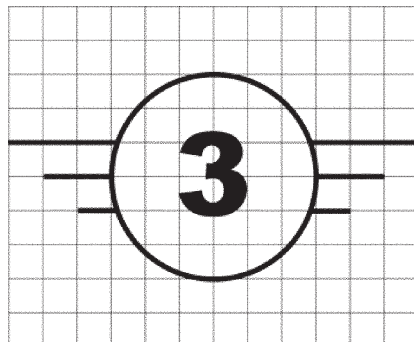
- razina zvučne snage,
  - opis ponašanja bespilotnog zrakoplova u slučaju gubitka veze za upravljanje i kontrolu i metoda za njezinu ponovnu uspostavu,
  -
- (b) jasne upute za rad;
- (c) postupak za učitavanje ograničenja zračnog prostora u geoinformacijsku funkciju;
- (d) upute za održavanje;
- (e) upute za slučaj poteškoća;
- (f) radna ograničenja (primjerice, ali ne isključivo, meteorološki uvjeti i dnevne/noćne operacije); i
- (g) odgovarajući opis svih rizika povezanih s operacijama UAS-a;
- (20) priložena im je informativna obavijest koju je objavila EASA, a u kojoj se navode primjenjiva ograničenja i obveze, u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947;
- (21) ako su njime opremljeni, mrežni sustav daljinske identifikacije:
- (a) osigurava da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijena odašilje barem podatke u nastavku tako da ih se može mrežno primiti:
    - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica registracije, osim ako se u provjeri iz točke 14. podtočke (a) pokazala nedosljednost;
    - ii. jedinstveni serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu s točkom 13.;
    - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
    - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
    - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke; i
    - vi. status hitnosti UAS-a;
  - (b) sužava mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije.

▼ **M1**

DIO 4.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova klase C3

Ako je riječ o UAS-u klase C3, bespilotni zrakoplov nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C3 ispunjeni moraju biti sljedeći zahtjevi:

- (1) najveća dopuštena masa pri polijetanju manja je od 25 kg uključujući korisni teret i sve su mu dimenzije manje od 3 m;
- (2) mogu postići visinu od najviše 120 m iznad uzletne točke ili su opremljeni sustavom koji visinu iznad površine ili uzletne točke ograničava na 120 m ili na vrijednost koju odabere udaljeni pilot. Ako je vrijednost moguće odabrati, udaljeni pilot mora imati jasan uvid u visinu bespilotnog zrakoplova mjereno u odnosu na površinu odnosno uzletnu točku;
- (3) udaljeni pilot koji raspolaže odgovarajućim kompetencijama utvrđenima Provedbenom uredbom (EU) 2019/947 njima može, vodeći se uputama proizvođača, sigurno upravljati u smislu stabilnosti, manevriranja te rada veze za upravljanje i kontrolu, u svim predviđenim radnim uvjetima, pa i u slučaju da jedan ili više sustava ne funkcionira;
- (4) ako je bespilotni zrakoplov povezan niti, dok je napeta duljina joj mora biti manja od 50 m, a vlačna čvrstoća iznositi barem:
  - (a) kad je riječ o zrakoplovu težem od zraka, 10 pomnoženo s njegovom težinom pri najvećoj masi;
  - (b) kad je riječ o zrakoplovu lakšem od zraka, 4 pomnoženo sa silom nastalom kombinacijom maksimalnog statičkog potiska i aerodinamičke sile najveće brzine vjetra pri kojoj je dopušten let;
- (5) ako se veza za upravljanje i kontrolu izgubi, bespilotni zrakoplov, ako nije povezan niti, mora raspolagati pouzdanom i predvidljivom metodom za njezinu ponovnu uspostavu, a ako to ne uspije, prekid leta, pri čemu se vodi računa o trećim osobama u zraku ili na tlu;
- (6) ako nije riječ o bespilotnom zrakoplovu s fiksnim krilima, zajamčena A-ponderirana razina zvučne snage L_{WA} utvrđena u skladu s dijelom 13. mora se navesti na bespilotnom zrakoplovu i/ili njegovoj ambalaži u skladu s dijelom 14.;
- (7) rade isključivo na električnu energiju;
- (8) imaju jedinstveni serijski broj u skladu s normom ANSI/CTA-2063-A-2019 (Serijski brojevi malih sustava bespilotnih zrakoplova, 2019.);

▼ **M1**

- (9) ako bespilotni zrakoplov nije povezan niti, moguće ga je izravno daljinski identificirati:
- (a) omogućeno je učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a zahtijevanog u skladu s člankom 14. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 i svih drugih dodatnih brojeva predviđenih sustavom registracije; sustav provjerava je li niz znakova koji čini te brojeve (a koji je operatoru UAS-a dostavljen u trenutku registracije) cjelovit; u slučaju nedosljednosti UAS operatoru šalje poruku o pogrešci;
  - (b) osiguravajući time da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijenosa izravno, periodički i tako da ih unutar područja odašiljanja mogu izravno primiti postojeći mobilni uređaji odašilje barem podatke u nastavku:
    - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica, osim ako se u provjeri iz točke (a) pokazala nedosljednost;
    - ii. jedinstveni serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu s točkom 8.;
    - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
    - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
    - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke; i
    - vi. status hitnosti UAS-a;
  - (c) pri čemu se sužava mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije;
- (10) opremljeni su geoinformacijskom funkcijom:
- (a) koja služi kao sučelje za učitavanje i ažuriranje informacija o ograničenjima zračnog prostora u odnosu na položaj i visinu bespilotnog zrakoplova kako je uvjetovano geografskim područjem UAS-a, kako je utvrđeno člankom 15. Provedbene uredbe (EU) 2019/947, i pritom osigurava da se integritet i valjanost tih podataka ne naruše tijekom njihova učitavanja ili ažuriranja;
  - (b) koja udaljenog pilota upozorava kada se detektira moguće kršenje ograničenja zračnog prostora; i
  - (c) koja udaljenog pilota obavještuje o statusu bespilotnog zrakoplova i upozorava ga ako sustav za određivanje položaja ili navigacijski sustav ne može osigurati pravilno funkcioniranje geoinformacijske funkcije;
- (11) ako je bespilotni zrakoplov opremljen funkcijom koja mu ograničava pristup određenim područjima ili opterećenjima zračnog prostora, ta funkcija ne smije negativno utjecati na sigurnost leta, a njezina interakcija sa sustavom za kontrolu leta bespilotnog zrakoplova mora se neometano odvijati; osim toga, udaljeni piloti moraju biti jasno obaviješteni ako ta funkcija sprječava bespilotni zrakoplov da uđe u ta područja ili opterećene zračne prostore;

▼ M1

- (12) ako bespilotni zrakoplov nije povezan niti, mora biti opremljen vezom za upravljanje i kontrolu zaštićenom od neovlaštenog pristupa funkcijama upravljanja i kontrole;
- (13) udaljene pilote mora se jasno upozoriti na to da je baterija bespilotnog zrakoplova ili njegove upravljačke konzole pri kraju kako bi imali dovoljno vremena sigurno prizemljiti bespilotni zrakoplov;
- (14) bespilotni zrakoplovi opremljeni su svjetlima:
- (a) kako bi se njima lakše upravljalo;
  - (b) pri čemu je barem jedno svjetlo zeleno i treperi kako bi osoba na tlu mogla noću razaznati da je riječ o bespilotnom, a ne o zrakoplovu s posadom;
- (15) pri stavljanju na tržište moraju im se priložiti upute proizvođača u kojima se navodi sljedeće:
- (a) karakteristike bespilotnog zrakoplova, među ostalim, ali ne isključivo:
    - klasa bespilotnog zrakoplova,
    - masa bespilotnog zrakoplova (s opisom referentne konfiguracije) i najveća dopuštena masa pri polijetanju,
    - opća obilježja dopuštenog korisnog tereta uključujući masu, dimenzije, sučelje s bespilotnim zrakoplovom i druga moguća ograničenja,
    - oprema i softver za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom,
    - postupci za učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a u sustav daljinske identifikacije,
    - upućivanje na protokol prijenosa koji se upotrebljava za odašiljanja sustava izravne daljinske identifikacije,
    - razina zvučne snage,
    - opis ponašanja bespilotnog zrakoplova u slučaju gubitka veze za upravljanje i kontrolu i metoda za njezinu ponovnu uspostavu,
  - (b) jasne upute za rad;
  - (c) postupak za učitavanje ograničenja zračnog prostora u geoinformacijsku funkciju;
  - (d) upute za održavanje;
  - (e) upute za slučaj poteškoća;
  - (f) radna ograničenja (primjerice, ali ne isključivo, meteorološki uvjeti i dnevne/noćne operacije); i
  - (g) odgovarajući opis svih rizika povezanih s operacijama UAS-a;
- (16) priložena im je informativna obavijest koju je objavila EASA, a u kojoj se navode primjenjiva ograničenja i obveze, u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947;

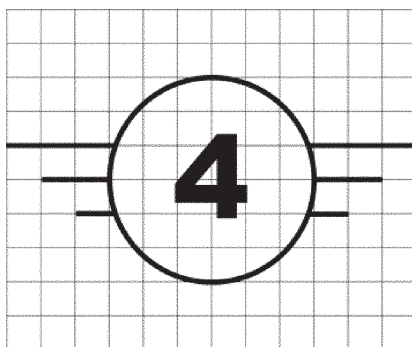
▼ M1

- (17) ako su njime opremljeni, mrežni sustav daljinske identifikacije:
- (a) osigurava da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijenosa odašilje barem podatke u nastavku tako da ih se može mrežno primiti:
    - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica registracije, osim ako se u provjeri iz točke 9. podtočke (a) pokazala nedosljednost;
    - ii. jedinstveni serijski broj bespilotnog zrakoplova u skladu s točkom 8.;
    - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
    - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo;
    - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke; i
    - vi. status hitnosti UAS-a;
  - (b) sužava mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije.

DIO 5.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova klase C4

Ako je riječ o UAS-u klase C4, bespilotni zrakoplov vidljivo nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C4 ispunjeni moraju biti sljedeći zahtjevi:

- (1) najveća dopuštena masa pri polijetanju manja je od 25 kg, uključujući korisni teret;
- (2) udaljeni pilot njima može, vodeći se uputama proizvođača, sigurno upravljati i usmjeravati ih u svim predviđenim radnim uvjetima, pa i u slučaju da jedan ili više sustava ne funkcionira;
- (3) ne podržavaju načine rada s automatskim upravljanjem, uz iznimku pomoći za stabilizaciju leta pod uvjetom da takva pomoć izravno ne utječe na putanju te pomoći u slučaju gubitka veze pod uvjetom da je u slučaju gubitka veze dostupan unaprijed utvrđen fiksni položaj komandi leta;

▼ M1

- (4) pri stavljanju na tržište moraju im se priložiti upute proizvođača u kojima se navodi sljedeće:
- (a) karakteristike bespilotnog zrakoplova, među ostalim, ali ne isključivo:
    - klasa bespilotnog zrakoplova,
    - masa bespilotnog zrakoplova (s opisom referentne konfiguracije) i najveća dopuštena masa pri polijetanju,
    - opća obilježja dopuštenog korisnog tereta uključujući masu, dimenzije, sučelje s bespilotnim zrakoplovom i druga moguća ograničenja,
    - oprema i softver za daljinsko upravljanje bespilotnim zrakoplovom, i
    - opis ponašanja bespilotnog zrakoplova u slučaju gubitka veze za upravljanje i kontrolu,
  - (b) jasne upute za rad;
  - (c) upute za održavanje;
  - (d) upute za slučaj poteškoća;
  - (e) radna ograničenja (primjerice, ali ne isključivo, meteorološki uvjeti i dnevne/noćne operacije); i
  - (f) odgovarajući opis svih rizika povezanih s operacijama UAS-a;
- (5) priložena im je informativna obavijest koju je objavila EASA, a u kojoj se navode primjenjiva ograničenja i obveze, u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2019/947;

DIO 6.

Zahtjevi koji se odnose na dodatak za izravnu daljinsku identifikaciju

Za dodatak za izravnu daljinsku identifikaciju ispunjeni moraju biti sljedeći zahtjevi:

- (1) omogućeno je učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a zahtijevanog u skladu s člankom 14. Provedbene uredbe (EU) 2019/947 i svih drugih dodatnih brojeva predviđenih sustavom registracije; sustav provjerava je li niz znakova koji čini te brojeve (a koji je operatoru UAS-a dostavljen u trenutku registracije) cjelovit; u slučaju nedosljednosti sustav operatoru UAS-a šalje poruku o pogrešci;
- (2) na njemu i njegovoj ambalaži ili u uputama proizvođača čitljivo je naveden jedinstveni serijski broj u skladu s normom ANSI/CTA-2063-A-2019 (Serijski brojevi malih sustava bespilotnih zrakoplova, 2019.);
- (3) osigurava se da bespilotni zrakoplov u stvarnom vremenu tijekom cijelog leta korištenjem otvorenog i dokumentiranog protokola prijenosa izravno, periodički i tako da ih unutar područja odašiljanja mogu izravno primiti postojeći mobilni uređaji odašilje barem podatke u nastavku:
  - i. registracijski broj operatora UAS-a i šifru provjere koju je tijekom postupka registracije dostavila država članica registracije, osim ako se u provjeri iz točke (a) pokazala nedosljednost;

▼ M1

- ii. jedinstveni serijski broj dodatka u skladu s točkom 2.;
  - iii. vremenski žig, geografski položaj bespilotnog zrakoplova i njegovu visinu iznad površine ili uzletne točke;
  - iv. pravac rute otklonjen u smjeru kazaljke na satu u odnosu na geografski sjever i brzinu bespilotnog zrakoplova u odnosu na tlo; i
  - v. geografski položaj udaljenog pilota, a ako nije dostupan, uzletne točke;
- (4) sužena je mogućnost neovlaštenih zahvata u funkcionalnost sustava izravne daljinske identifikacije; i
- (5) pri stavljanju na tržište prilažu mu se upute proizvođača u kojima se navodi koji se protokol prijenosa upotrebljava za izravno daljinsko identifikacijsko odašiljanje te upute:
- (a) za ugradnju modula na bespilotni zrakoplov; i
  - (b) za učitavanje registracijskog broja operatora UAS-a.

DIO 7.

Modul A ocjenjivanja sukladnosti – Interna kontrola proizvodnje

- (1) Interna kontrola proizvodnje postupak je ocjenjivanja sukladnosti kojim proizvođač ispunjava obveze iz točaka 2., 3. i 4. ovog dijela te jamči i na vlastitu odgovornost izjavljuje da predmetni proizvodi ispunjavaju zahtjeve utvrđene u dijelu 1., 5. 6., 16. ili 17. koji se na njih primjenjuju.

(2) Tehnička dokumentacija

Proizvođač sastavlja tehničku dokumentaciju u skladu s člankom 17. ove Uredbe.

(3) Proizvodnja

Proizvođač poduzima sve potrebne mjere kako bi se u postupku proizvodnje i njegovim praćenjem osiguralo da proizvedeni proizvodi budu usklađeni s tehničkom dokumentacijom iz točke 2. ovog dijela i zahtjevima iz dijela 1., 5., 6., 16. ili 17. koji se na njih primjenjuju.

(4) Oznaka CE i EU izjava o sukladnosti

- (1) U skladu s člancima 15. i 16. ove Uredbe proizvođač stavlja oznaku CE i, prema potrebi, identifikacijsku oznaku klase bespilotnog zrakoplova na sve pojedine proizvode koji ispunjavaju primjenjive zahtjeve iz dijela 1., 5. 6., 16. ili 17. koji se na njih primjenjuju.
- (2) Proizvođač je za svaki model proizvoda obavezan sastaviti pisanu EU izjavu o sukladnosti te je zajedno s tehničkom dokumentacijom držati na raspolaganju nacionalnim tijelima u razdoblju od deset godina nakon stavljanja proizvoda na tržište. U EU izjavi o sukladnosti jasno se navodi za koji je proizvod sastavljena.

Primjerak EU izjave o sukladnosti na zahtjev se stavlja na raspolaganje relevantnim tijelima.

(5) Ovlašteni zastupnik

Ako ih se navede u ovlaštenju, obveze proizvođača iz točke 4. u njegovo ime i na njegovu odgovornost može ispuniti njegov ovlašteni zastupnik.

▼ **M1**

DIO 8.

Moduli B i C ocjenjivanja sukladnosti – EU ispitivanje tipa i sukladnost s tipom na temelju interne kontrole proizvodnje

Kad se upućuje na ovaj dio, podrazumijeva se da se u postupku ocjenjivanja sukladnosti slijede moduli B (EU ispitivanje tipa) i C (sukladnost s tipom na temelju interne kontrole proizvodnje) ovog dijela.

Modul B**EU ispitivanje tipa**

- (1) EU ispitivanje tipa dio je postupka ocjenjivanja sukladnosti u kojem prijavljeno tijelo pregledava tehničko rješenje proizvoda te provjerava i potvrđuje da tehničko rješenje proizvoda ispunjava primjenjive zahtjeve iz dijelova od 1. do 6. te 16. i 17.
- (2) EU ispitivanje tipa provodi se tako što se primjerenost tehničkog rješenja proizvoda procjenjuje pregledom tehničke dokumentacije i dokaza navedenih u točki 3. i pregledom uzoraka jednog ili više kritičnih dijelova predmetnog proizvoda (kombinacija tipa proizvodnje i tipa rješenja) reprezentativnih za dotičnu proizvodnju.
- (3) Proizvođač podnosi zahtjev za EU ispitivanje tipa jednom prijavljenom tijelu po svojem izboru.

Zahtjev sadržava:

- (1) ime i adresu proizvođača te ime i adresu ovlaštenog zastupnika ako je on podnio zahtjev;
  - (2) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu;
  - (3) tehničku dokumentaciju koja omogućuje ocjenjivanje sukladnosti proizvoda s primjenjivim zahtjevima ove Uredbe i uključuje odgovarajuću analizu i procjenu rizika; te sadržava, prema potrebi, elemente iz članka 17. ove Uredbe;
  - (4) reprezentativne uzorke za dotičnu proizvodnju; prijavljeno tijelo može zahtijevati dodatne uzorke ako je to potrebno za provedbu programa ispitivanja;
  - (5) dokaze o primjerenosti tehničkog rješenja u kojima se navode svi korišteni dokumenti, posebno ako relevantne usklađene norme i/ili tehničke specifikacije nisu primijenjene u cijelosti ili uopće; ti dokazi prema potrebi uključuju rezultate ispitivanja provedenih u skladu s drugim relevantnim tehničkim specifikacijama u odgovarajućem laboratoriju proizvođača ili nekom drugom laboratoriju koji vrši ispitivanja u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću.
- (4) Prijavljeno tijelo čini sljedeće:

kad je riječ o proizvodu:

- (1) pregledava tehničku dokumentaciju i dokaze kako bi moglo ocijeniti primjerenost tehničkog rješenja proizvoda;

▼ M1

kad je riječ o uzorcima:

- (2) provjerava jesu li proizvedeni u skladu s tehničkom dokumentacijom te utvrđuje koji elementi jesu, a koji nisu projektirani u skladu s primjenjivim odredbama relevantnih usklađenih normi i/ili tehničkih specifikacija;
  - (3) obavlja odgovarajuće preglede i ispitivanja ili ih daje provesti kako bi utvrdilo jesu li, u slučajevima kada je proizvođač odabrao primijeniti rješenja iz relevantnih usklađenih normi i/ili tehničkih specifikacija, te norme i specifikacije pravilno primijenjene;
  - (4) obavlja odgovarajuće preglede i ispitivanja ili ih daje provesti kako bi u slučajevima kada se ne primjenjuju rješenja iz relevantnih usklađenih normi i/ili tehničkih specifikacija provjerilo zadovoljavaju li proizvođačeva rješenja odgovarajuće bitne zahtjeve zakonodavnoga instrumenta;
  - (5) s proizvođačem se dogovara o tome gdje će se provoditi pregledi i ispitivanja.
- (5) Prijavljeno tijelo sastavlja izvješće o ocjeni u kojem bilježi mjere poduzete u skladu s točkom 4. i njihove rezultate. Ne dovodeći u pitanje njegove obveze predviđene točkom 8., prijavljeno tijelo objavljuje sadržaj tog izvješća, u cijelosti ili djelomično, samo u suglasnosti s proizvođačem.
- (6) Ako tip ispunjava zahtjeve ove Uredbe, prijavljeno tijelo proizvođaču izdaje potvrdu o EU ispitivanju tipa. Ta potvrda sadržava ime i adresu proizvođača, zaključke pregleda, relevantne aspekte zahtjeva obuhvaćenih pregledom, uvjete (ako ih ima) valjanosti i podatke potrebne za identifikaciju odobrenog tipa. Potvrda može imati jedan ili više priloga.

U potvrdi o EU ispitivanju tipa i njezinim prilogima moraju biti sadržane sve relevantne informacije potrebne za ocjenjivanje sukladnosti proizvedenih proizvoda s pregledanim tipom i kontrolu tijekom uporabe.

Ako tip ne ispunjava primjenjive zahtjeve ove Uredbe, prijavljeno tijelo odbija izdati potvrdu o EU ispitivanju tipa i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva uz detaljno navođenje razloga tog odbijanja.

- (7) Prijavljeno tijelo dužno je biti upoznato sa svim općepriznatim postignućima zbog kojih odobreni tip možda više ne ispunjava primjenjive zahtjeve iz ove Uredbe te odlučuje iziskuju li takva postignuća daljnju istragu. Ako je to slučaj, prijavljeno tijelo o tome obavješćuje proizvođača.

Proizvođač prijavljenom tijelu koje posjeduje tehničku dokumentaciju o potvrdi o EU ispitivanju tipa prijavljuje sve izmjene odobrenog tipa koje mogu utjecati na sukladnost proizvoda s bitnim zahtjevima ove Uredbe ili na uvjete za valjanost potvrde. Za te izmjene potrebno je dodatno odobrenje u obliku dodatka izvornoj potvrdi o EU ispitivanju tipa.

▼ M1

- (8) Svako prijavljeno tijelo obavješćuje svoje tijelo koje provodi prijavljivanje o potvrdama o EU ispitivanju tipa i/ili svim dodacima tim potvrdama koje je izdalo ili povuklo te im periodično ili na zahtjev daje na raspolaganje popis potvrda i/ili svih dodataka tim potvrdama koje je odbilo, suspendiralo ili na drugi način ograničilo.

Svako prijavljeno tijelo obavješćuje druga prijavljena tijela o potvrdama o EU ispitivanju tipa i/ili svim njihovim dodacima koje je odbilo, povuklo, suspendiralo ili na drugi način ograničilo, a na zahtjev i o takvim potvrdama i/ili njihovim dodacima koje je izdalo.

Komisija, države članice i druga prijavljena tijela mogu na zahtjev dobiti primjerak potvrde o EU ispitivanju tipa i/ili njezinih dodataka. Komisija i države članice mogu na obrazložen zahtjev dobiti primjerak tehničke dokumentacije i rezultate ispitivanja koje je obavilo prijavljeno tijelo.

Prijavljeno tijelo u razdoblju od deset godina od ocjenjivanja proizvoda ili do isteka valjanosti potvrde o EU ispitivanju tipa čuva primjerak te potvrde i njezinih priloga i dodataka, tehnički spis te dokumentaciju koju je predao proizvođač.

- (9) Proizvođač je u razdoblju od deset godina od stavljanja proizvoda na tržište dužan nacionalnim tijelima na raspolaganju držati primjerak potvrde o EU ispitivanju tipa, njezinih priloga i dodataka te tehničku dokumentaciju.
- (10) Ovlašteni zastupnik proizvođača može podnijeti zahtjev iz točke 3. i ispuniti obveze iz točaka 7. i 9. ako su navedene u ovlaštenju.

Modul C**Sukladnost s tipom na temelju interne kontrole proizvodnje**

- (1) Sukladnost s tipom na temelju interne kontrole proizvodnje dio je postupka ocjenjivanja sukladnosti kojim proizvođač ispunjava obveze utvrđene u točkama 2. i 3. te osigurava i izjavljuje da su predmetni proizvodi u skladu s tipom opisanim u potvrdi o EU ispitivanju tipa i da zadovoljavaju primjenjive zahtjeve ove Uredbe.

- (2) Proizvodnja

Proizvođač poduzima sve potrebne mjere kako bi se u postupku proizvodnje i njegovim praćenjem osiguralo da proizvedeni proizvodi budu usklađeni s odobrenim tipom opisanim u potvrdi o EU ispitivanju tipa i s primjenjivim zahtjevima utvrđenima u dijelovima od 1. do 6. te 16. i 17.

- (3) Oznaka CE i EU izjava o sukladnosti

- (1) U skladu s člancima 15. i 16. ove Uredbe proizvođač stavlja oznaku CE i, prema potrebi, identifikacijsku oznaku klase bespilotnog zrakoplova na svaki proizvod koji je u skladu s tipom opisanim u potvrdi o EU ispitivanju tipa i s primjenjivim zahtjevima utvrđenima u dijelovima od 1. do 6. te 16. i 17.

▼ M1

- (2) Proizvođač je za svaki tip proizvoda obavezan sastaviti pisanu EU izjavu o sukladnosti te je držati na raspolaganju nacionalnim tijelima u razdoblju od deset godina nakon stavljanja proizvoda na tržište. U EU izjavi o sukladnosti jasno se navodi za koji je tip proizvoda sastavljena.

Primjerak EU izjave o sukladnosti na zahtjev se stavlja na raspolaganje relevantnim tijelima.

4. Ovlašteni zastupnik

Ako ga se za to ovlasti, obveze proizvođača iz točke 3. u njegovo ime i na njegovu odgovornost može ispuniti njegov ovlašteni zastupnik.

DIO 9.

Modul H ocjenjivanja sukladnosti – Sukladnost na temelju jamčenja potpune kvalitete

1. Sukladnost na temelju jamčenja potpune kvalitete postupak je ocjenjivanja sukladnosti kojim proizvođači ispunjavaju obveze iz stavaka 2. i 5. te jamče i na vlastitu odgovornost izjavljuju da predmetni proizvodi ispunjavaju primjenjive zahtjeve utvrđene u dijelovima od 1. do 6. te 16. i 17.

(2) Proizvodnja

Proizvođač primjenjuje odobren sustav osiguranja kvalitete za projektiranje, proizvodnju, završnu inspekciju i ispitivanje predmetnog proizvoda kako je navedeno u točki 3. te podliježe nadzoru kako je utvrđeno u točki 4.

(3) Sustav osiguranja kvalitete

- (1) Proizvođač je zahtjev za ocjenjivanje svojeg sustava osiguranja kvalitete za predmetni proizvod slobodan podnijeti prijavljenom tijelu prema svojem izboru.

Zahtjev sadržava:

- (a) ime i adresu proizvođača te ime i adresu ovlaštenog zastupnika ako je on podnio zahtjev;
  - (b) tehničku dokumentaciju za svaki tip proizvoda koji se namjerava proizvoditi, koja prema potrebi sadržava elemente iz dijela 10.;
  - (c) dokumentaciju o sustavu osiguranja kvalitete;
  - (d) pisanu izjavu da isti zahtjev nije podnesen nijednom drugom prijavljenom tijelu.
- (2) Sustavom osiguranja kvalitete mora se osigurati usklađenost proizvoda sa zahtjevima iz ove Uredbe.

Svi elementi, zahtjevi i odredbe koje proizvođač primjenjuje dokumentiraju se sustavno i metodično u obliku pisanih politika, postupaka i uputa. Dokumentacija o sustavu osiguranja kvalitete omogućuje dosljedno tumačenje programa, planova, priručnika i zapisa o osiguranju kvalitete.

Dokumentacija mora posebno sadržavati odgovarajući opis:

- (a) ciljeva osiguranja kvalitete i organizacijske strukture, odgovornosti i ovlaštenja rukovodstva s obzirom na izvedbu i kvalitetu proizvoda;

▼ M1

- (b) specifikacija tehničkog rješenja, uključujući norme koje će se primjenjivati i, ako se odgovarajuće usklađene norme neće primjenjivati u cijelosti, sredstava koja će se upotrebljavati kako bi se osiguralo ispunjavanje zahtjeva iz ove Uredbe;
  - (c) tehnika, procesa i sustavnih aktivnosti kontrole projektiranja i njegove provjere koji će se primjenjivati pri projektiranju proizvoda obuhvaćenih predmetnim tipom proizvoda;
  - (d) odgovarajućih tehnika, procesa i sustavnih aktivnosti proizvodnje, kontrole i osiguravanja kvalitete koji će se koristiti;
  - (e) pregleda i ispitivanja koji će se provoditi prije, tijekom i nakon proizvodnje te njihove učestalosti;
  - (f) zapisa o kvaliteti, kao što su izvješća o inspekciji, podaci o ispitivanju i o umjeravanju, izvješća o osposobljenosti osoblja i njihovu ovlaštenju itd.;
  - (g) sredstava kojima se prate postizanje potrebne kvalitete projektiranja i proizvoda te djelotvornost sustava osiguranja kvalitete.
- (3) Prijavljeno tijelo ocjenjuje sustav osiguranja kvalitete kako bi utvrdilo udovoljava li zahtjevima iz točke 3. podtočke 2.

Prijavljeno tijelo pretpostavlja da su elementi sustava osiguranja kvalitete koji su u skladu s odgovarajućim specifikacijama relevantne usklađene norme sukladni i s navedenim zahtjevima.

Uz iskustvo sa sustavima osiguranja kvalitete revizorski tim mora imati i najmanje jednog člana s iskustvom u ocjenjivanju u području relevantnog proizvoda i tehnologije proizvoda te znanjem o primjenjivim zahtjevima iz ove Uredbe. Revizija uključuje obilazak prostora proizvođača u svrhu ocjenjivanja. Revizorski tim pregledava tehničku dokumentaciju iz točke 3. podtočke 1.(b) kako bi provjerio je li proizvođač utvrdio primjenjive zahtjeve iz ove Uredbe i je li osposobljen provesti preglede potrebne za osiguravanje usklađenosti proizvoda s tim zahtjevima.

O odluci se obavješćuje proizvođača ili njegova ovlaštenog zastupnika.

Obavijest sadržava zaključke revizije i obrazloženu odluku o ocjeni.

- (4) Proizvođač je dužan ispuniti obveze povezane s odobrenim sustavom osiguranja kvalitete i održavati ga kako bi ostao primjeren i učinkovit.

Proizvođač obavješćuje prijavljeno tijelo koje je odobrilo sustav osiguranja kvalitete o svakoj planiranoj izmjeni sustava osiguranja kvalitete.

- (5) Prijavljeno tijelo ocjenjuje sve predložene izmjene i donosi odluku u kojoj potvrđuje da izmijenjeni sustav osiguranja kvalitete i dalje ispunjava zahtjeve iz točke 3. podtočke 2. ili navodi da je sustav potrebno ponovno ocijeniti.

Prijavljeno tijelo obavješćuje proizvođača o svojoj odluci. Obavijest sadržava zaključke pregleda i obrazloženu odluku o ocjeni.

▼ M1

- (4) Nadzor pod odgovornošću prijavljenog tijela
- (1) Svrha je nadzora utvrditi ispunjava li proizvođač uredno obveze povezane s odobrenim sustavom osiguranja kvalitete.
  - (2) Proizvođač za potrebe ocjenjivanja dopušta prijavljenom tijelu pristup prostorima za projektiranje, proizvodnju, inspekciju, ispitivanje i skladištenje te mu pruža sve potrebne informacije, posebno:
    - (a) dokumentaciju o sustavu osiguranja kvalitete;
    - (b) zapise o kvaliteti iz dijela sustava za osiguranje kvalitete koji se odnosi na projektiranje, kao što su rezultati analiza, izračuna, ispitivanja itd.;
    - (c) zapise o kvaliteti iz dijela sustava za osiguranje kvalitete koji se odnosi na proizvodnju, kao što su izvješća o inspekciji i podaci o ispitivanju, podaci o umjeravanju, izvješća o osposobljenosti zaposlenika itd.
  - (3) Prijavljeno tijelo provodi periodične revizije kako bi osiguralo da proizvođač održava i primjenjuje sustav osiguranja kvalitete te proizvođaču dostavlja izvješće o reviziji.
  - (4) Osim toga, prijavljeno tijelo može nenajavljeno posjetiti proizvođača. Tijekom takvih posjeta prijavljeno tijelo može, prema potrebi, obaviti ispitivanja bespilotnih zrakoplova ili UAS-ova ili ih dati provesti kako bi provjerilo funkcionira li sustav osiguranja kvalitete ispravno. Ono proizvođaču dostavlja izvješće o posjetu te, ako je provedeno ispitivanje, i izvješće o ispitivanju.
- (5) Oznaka CE i EU izjava o sukladnosti
- (1) U skladu s člancima 15. i 16. ove Uredbe proizvođač stavlja oznaku CE, prema potrebi identifikacijsku oznaku klase UAS-a i, pod odgovornošću prijavljenog tijela iz točke 3. podtočke 1. ovog dijela, njegov identifikacijski broj na svaki pojedini proizvod koji ispunjava primjenjive zahtjeve iz ove Uredbe.
  - (2) Proizvođač je za svaki tip proizvoda obavezan sastaviti pisanu EU izjavu o sukladnosti te je držati na raspolaganju nacionalnim tijelima u razdoblju od deset godina nakon stavljanja proizvoda na tržište. U EU izjavi o sukladnosti navodi se za koji je tip proizvoda sastavljena.
- Primjerak EU izjave o sukladnosti na zahtjev se stavlja na raspolaganje relevantnim tijelima.
- (6) Proizvođač nacionalnim tijelima u razdoblju od deset godina nakon što je proizvod stavljen na tržište stavlja na raspolaganje:
- (1) tehničku dokumentaciju iz točke 3. podtočke 1.;
  - (2) dokumentaciju o sustavu osiguranja kvalitete iz točke 3. podtočke 1.;
  - (3) izmjenu iz točke 3. podtočke 5. kako je odobrena;
  - (4) odluke i izvješća prijavljenog tijela iz točke 3. podtočke 5. i točke 4. podtočaka 3. i 4.

▼ M1

- (7) Svako prijavljeno tijelo izvješćuje svoje tijelo koje provodi prijavljivanje o izdanim ili povučanim odobrenjima sustava osiguranja kvalitete i periodično ili na zahtjev svojim tijelima koja provode prijavljivanje stavlja na raspolaganje popis odobrenja sustava osiguranja kvalitete koje je odbilo, suspendiralo ili na drugi način ograničilo.

Svako prijavljeno tijelo obavješćuje druga prijavljena tijela o odobrenjima sustava osiguranja kvalitete koja je odbilo, suspendiralo ili povuklo, a na zahtjev i o odobrenjima sustava osiguranja kvalitete koja je izdalo.

- (8) Ovlašteni zastupnik

Ako ga se za to ovlasti, obveze proizvođača iz točke 3. podtočaka 1. i 5. te točaka 5. i 6. u njegovo ime i na njegovu odgovornost može ispuniti njegov ovlašteni zastupnik.

DIO 10.

Sadržaj tehničke dokumentacije

Proizvođač sastavlja tehničku dokumentaciju. Tehnička dokumentacija omogućuje ocjenjivanje sukladnosti proizvoda s primjenjivim zahtjevima.

Tehnička dokumentacija prema potrebi sadržava barem sljedeće elemente:

- (1) potpun opis proizvoda, uključujući:
  - (a) fotografije ili ilustracije koje prikazuju vanjske karakteristike, oznake i unutarnju konstrukciju;
  - (b) verzije softvera ili ugrađenog softvera uključenog u postizanje sukladnosti sa zahtjevima iz ove Uredbe;
  - (c) upute proizvođača i upute za sastavljanje;
- (2) idejni projekt, proizvodne nacрте i shematske prikaze sastavnih dijelova, podsklopova, strujnih krugova i drugih relevantnih sličnih dijelova;
- (3) opise i objašnjenja potrebne za razumijevanje navedenih nacрте i shematskih prikaza te rad s proizvodom;
- (4) popis u cijelosti ili djelomično primijenjenih usklađenih normi na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*, a ako te usklađene norme nisu bile primijenjene, opise rješenja usvojenih kako bi se zadovoljili bitni zahtjevi utvrđeni u članku 4., uključujući popis drugih odgovarajućih primijenjenih tehničkih specifikacija. Ako su usklađene norme primijenjene djelomično, u tehničkoj dokumentaciji navode se dijelovi koji su bili primijenjeni;
- (5) primjerak EU izjave o sukladnosti;
- (6) ako je primijenjen modul ocjenjivanja sukladnosti iz dijela 8., primjerak potvrde o EU ispitivanju tipa i njezine priloge koje je izdalo uključeno prijavljeno tijelo;
- (7) rezultate provedenih projektnih izračuna i provedenih ispitivanja te druge relevantne slične elemente;
- (8) izvješća o ispitivanju;
- (9) preslike dokumenata koje je proizvođač dostavio prijavljenom tijelu, ako je ono bilo uključeno;

▼ **M1**

- (10) dokaze o primjerenosti tehničkog rješenja. U tim dokazima navode se svi korišteni dokumenti, posebno ako relevantne usklađene norme i/ili tehničke specifikacije nisu primijenjene u cijelosti. Ti dokazi prema potrebi uključuju rezultate ispitivanja provedenih u odgovarajućem laboratoriju proizvođača ili nekom drugom laboratoriju koji vrši ispitivanja u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću;
- (11) adrese mjesta proizvodnje i skladištenja.

DIO 11.

EU izjava o sukladnosti

- (1) Proizvod (tip, serija i serijski broj).
- (2) Ime i adresa proizvođača ili njegova ovlaštenog zastupnika.
- (3) EU izjava o sukladnosti izdaje se pod isključivom odgovornošću proizvođača. *[ako je riječ o kompletu pribora, njegov proizvođač može navesti da se izjava zasniva na potvrdi za UAS klase pod koju UAS preinačen tim kompletom potpada]*
- (4) Predmet izjave *[identifikacija proizvoda kojom se omogućuje sljedivost; može uključivati i sliku u boji dostatne razlučivosti ako je to potrebno za identifikaciju proizvoda; ako je riječ o kompletu pribora, navesti klasu pod koju UAS preinačen tim kompletom potpada]*
- (5) Predmet izjave pripada klasi ... *[broj klase UAS-a navesti prema definicijama u dijelovima od 1. do 5. te 16. i 17. ovog Priloga; za komplet pribora navesti klasu pod koju preinačeni UAS potpada]*
- (6) Razina zajamčene zvučne snage za ovu opremu UAS-a iznosi .... dB (A) *[samo za UAS-ove klase 1, 2 ili 3 sa zrakoplovima bez fiksnih krila]*
- (7) Predmet izjave u skladu je s relevantnim zakonodavstvom Unije o usklađivanju:
- *[navesti upućivanje na ovu Uredbu i na Prilog koji se odnosi na klasu proizvoda],*
- ili, prema potrebi, s drugim zakonodavstvom Unije o usklađivanju.
- (8) Upućivanja na primijenjene odgovarajuće usklađene norme ili upućivanja na druge tehničke specifikacije u odnosu na koje se izjavljuje sukladnost; moraju se navesti s identifikacijskim brojem i verzijom te, prema potrebi, datumom izdavanja.
- (9) Sljedeće navesti prema potrebi: Prijavljeno tijelo *[ime, broj]* ... provelo je ... *[opis intervencije]* ... i izdalo potvrdu o EU ispitivanju tipa.
- (10) Sljedeće navesti prema potrebi: opis dodatne opreme i sastavnih dijelova, uključujući softver, koji omogućuju da bespilotni zrakoplov ili UAS funkcionira kako je predviđeno i koji su obuhvaćeni EU izjavom o sukladnosti.
- (11) Dodatne informacije:

Potpisano za i u ime: ...

[mjesto i datum izdavanja]:

[ime, funkcija] [potpis]:

▼ **M1**

DIO 12.

Pojednostavnjena EU izjava o sukladnosti

Pojednostavnjena EU izjava o sukladnosti iz članka 14. stavka 3. sastavlja se kako slijedi:

- *[Ime proizvođača]* izjavljuje da je UAS *[identifikacija UAS-a: tip ili serijski broj]* klase ... .. *[navesti broj klase proizvoda, u ovom slučaju UAS-a, kako je definirano u dijelovima od 1. do 5. te 16. ili 17. ovog Priloga; za komplet pribora navesti klasu pod koju preinačeni UAS potpada]* te zajamčene razine zvučne snage od .... dB(A) *[samo za UAS-ove klase 1, 2, 3, 5 ili 6 bez fiksnih krila]*
- i u skladu je s uredbama ... *[navesti sve uredbe s kojima je proizvod usklađen].*
- Potpuna EU izjava o sukladnosti dostupna je na sljedećim internetskim stranicama: *[adresa internetskih stranica]*

DIO 13.

Oznaka ispitivanja buke

U ovom se dijelu utvrđuju metode mjerenja buke koja se prenosi zrakom koje se koriste za određivanje A-ponderiranih razina zvučne snage za bespilotne zrakoplove klase 1., 2., 3., 5. ili 6.

Utvrđuju se osnovna norma za emisije buke i detaljna ispitna oznaka korištene za mjerenje razine zvučnog tlaka na mjernoj površini koja obavlja izvor i za izračunavanje razine zvučne snage izvora.

(1) OSNOVNA NORMA ZA EMISIJU BUKE

Za određivanje A-ponderirane razine zvučne snage L_{WA} bespilotnog zrakoplova primjenjuje se osnovna norma za emisije buke EN ISO 3744:2010 podložno sljedećim dodacima:

(2) POSTAV ZA ISPITIVANJE*Ispitno okruženje*

Bespilotni zrakoplov održava se iznad jedne reflektirajuće (akustički „tvrde”) plohe. Dovoljno je udaljen od reflektirajućih zidova, stropa i svakog drugog reflektirajućeg predmeta kako bi na mjernoj površini bili ispunjeni zahtjevi iz Priloga A normi EN ISO 3744:2010.

Zvučna mjerna površina i postav mikrofona

Bespilotni zrakoplov potpuno je obujmljen polukuglastom mjernom površinom u skladu s člankom 7.2.3. norme EN ISO 3744:2010.

Broj i položaj mikrofona definiran je Prilogom F normi EN ISO 3744:2010.

Ishodište mjerne površine nalazi se na ravnini tla izravno ispod bespilotnog zrakoplova (točka O).

(3) RADNI UVJETI TIJEKOM ISPITIVANJA

Buka se ispituje dok se rotor bespilotnog zrakoplova okreću brzinom potrebnom za njegovo lebdenje pri najvećoj dopuštenoj masi pri poljetanju.

▼ **M1**

Ako se bespilotni zrakoplov stavlja na tržište s dodatnim dijelovima koji se na njega mogu ugraditi, ispitat će ga se s tim dodatnim dijelovima i bez njih u svim mogućim konfiguracijama.

(4) **IZRAČUN VREMENSKI UPROSJEČENE RAZINE ZVUČNOG TLAKA NA POVRŠINI**

A-ponderirana vremenski uprosječena razina zvučnog tlaka na površini određuje se najmanje tri puta za svaku konfiguraciju bespilotnog zrakoplova. Ako se najmanje dvije dobivene vrijednosti ne razlikuju za više od 1 dB, nisu potrebna daljnja mjerenja; u suprotnom se s mjerenjima nastavlja dok se ne dobiju dvije vrijednosti koje se razlikuju za najviše 1 dB. Vremenski uprosječena razina zvučnog tlaka na površini koja se koristi za izračun razine zvučne snage konfiguracije bespilotnog zrakoplova aritmetička je sredina dviju najviših vrijednosti koje se ne razlikuju za više od 1 dB.

(5) **INFORMACIJE O KOJIMA TREBA IZVIJESTITI**

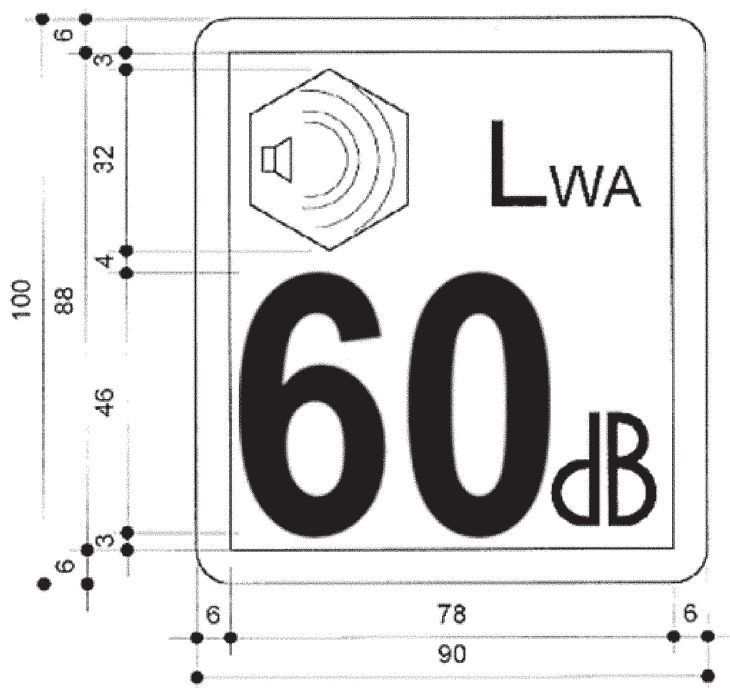
Izvjешće treba sadržavati tehničke podatke kojima se identificira izvor koji se ispituje, oznaku ispitivanja buke i akustičke podatke.

A-ponderirana vrijednost razine zvučne snage koju treba navesti najviša je vrijednost različitih ispitanih konfiguracija bespilotnog zrakoplova zaokružena na najbliži cijeli broj (ako je decimalni dio manji od 0,5, zaokružuje se naniže, a ako je veći ili jednak 0,5, zaokružuje se naviše).

DIO 14.

Oznaka zajamčene razine zvučne snage

Oznaka zajamčene razine zvučne snage sastoji se od broja kojim se zajamčena razina zvučne snage izražava u dB, znaka L_{WA} i piktograma u sljedećem obliku:

Ako se oznaka smanjuje sukladno veličini opreme, moraju se poštovati proporcije iz prethodnog crteža. Pritom vertikalna dimenzija oznake ne bi smjela biti manja od 20 mm, ako je to moguće.

▼ **M1**

DIO 15.

Maksimalna razina zvučne snage po klasi bespilotnog zrakoplova (uključujući prijelazna razdoblja)

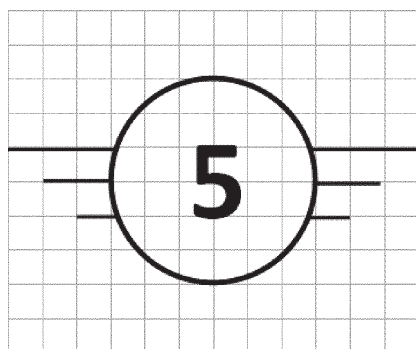
klasa bespilotnog zrakoplova,	Najveća dopuštena masa pri polijetanju m u gramima	Maksimalna razina zvučne snage L_{WA} u dB		
		od stupanja na snagu	od dvije godine nakon stupanja na snagu	od četiri godine nakon stupanja na snagu
C1 i C2	$m < 900$	85	83	81
C2	$900 \leq m < 4\,000$	$85 + 18,5 \lg \frac{m}{900}$	$83 + 18,5 \lg \frac{m}{900}$	$81 + 18,5 \lg \frac{m}{900}$

Pri čemu je „lg” logaritam s bazom 10.

DIO 16.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova C5 i pribor klase C5

Ako je riječ o UAS-u klase C5, bespilotni zrakoplov nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C5 moraju biti ispunjeni zahtjevi iz dijela 4. (uz iznimku stavaka 2. i 10. tog dijela).

Ispunjeno mora biti i sljedeće:

- (1) ako nije vezan niti, bespilotni zrakoplov ne smije imati fiksna krila;
- (2) geoinformacijska funkcija, ako je njome opremljen, u skladu je sa stavkom 10. dijela 4.;
- (3) udaljeni pilot tijekom leta dobiva jasne i koncizne informacije o visini bespilotnog zrakoplova iznad površine ili uzletne točke;
- (4) ako bespilotni zrakoplov nije povezan niti, mora biti opremljen niskobrzinskim načinom rada, a udaljeni pilot mora ga moći uključiti i tako ograničiti brzinu u odnosu na tlo na najviše 5 m/s;
- (5) ako bespilotni zrakoplov nije povezan niti, udaljeni pilot ima načina da prekine let, pri čemu za bespilotni zrakoplov vrijedi sljedeće:
  - (a) pouzdan je, predvidljiv i neovisan o automatskom sustavu kontrole leta i navođenja; to se odnosi i na aktivaciju prethodno navedenih načina;
  - (b) moguće ga je prisilno prizemljiti te spriječiti da se po prizemljenju pogonjen motorom nastavi horizontalno kretati;
  - (c) pri tome moraju postojati sredstva kojima se smanjuje učinak dinamike eventualnog udara bespilotnog zrakoplova;

▼ **M1**

- (6) ako bespilotni zrakoplov nije povezan niti, udaljeni pilot može stalno motriti kvalitetu veze za upravljanje i kontrolu te ga se upozorava a) ako je vjerojatno da će se veza prekinuti ili oslabiti toliko da će sigurno izvođenje operacije biti ugroženo i b) ako se veza prekine; i
- (7) osim informacija navedenih u dijelu 4. točki 15. podtočki (a), u uputama proizvođača opisuje se i kako se let može prekinuti u skladu s točkom 5.
- (8) Pod klasu C5 može potpadati i UAS klase C3 ako je opremljen kompletom pribora kojim ga se preinačuje u klasu C5. U tom slučaju oznaka klase C5 pričvršćuje se na sav pribor.

Kompletom pribora moguće je preinačiti samo UAS-ove klase C3 koji su u skladu s točkom 1. i imaju potrebna sučelja s priborom.

Kompletom pribora ne smije se mijenjati softver UAS-a klase C3.

Komplet mora biti projektiran, a svaki dio njegova pribora poimence naveden kako bi se osiguralo da ga operator UAS-a, vodeći se uputama proizvođača tog kompleta, u cijelosti i ispravno ugradi na UAS klase C3.

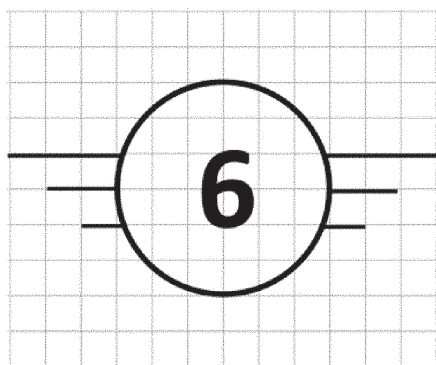
Komplet pribora može se stavljati na tržište odvojeno od UAS-a klase C3 koji se njime može preinačiti. U tom slučaju njegov proizvođač na tržište stavlja jedinstven komplet za preinačivanje za koji vrijedi sljedeće:

- (1) UAS klase C3 je i s tim kompletom i dalje u skladu sa zahtjevima iz dijela 4.;
- (2) UAS opremljen tim kompletom ispunjava sve dodatne zahtjeve definirane u ovom dijelu, osim prethodne točke 3.; i
- (3) prilažu mu se upute proizvođača, a u njima se navodi:
  - i. popis svih UAS-ova klase C3 na koje se komplet može ugraditi; i
  - ii. kako ugraditi komplet pribora i s njim raditi.

DIO 17.

Zahtjevi za sustav bespilotnih zrakoplova klase C6

Ako je riječ o UAS-u klase C6, bespilotni zrakoplov nosi sljedeću identifikacijsku oznaku:

Za UAS-ove klase C6 moraju biti ispunjeni zahtjevi iz dijela 4. (uz iznimku stavaka 2., 7. i 10. tog dijela).

▼ M1

Ispunjeno mora biti i sljedeće:

- (1) najveća brzina u odnosu na tlo u horizontalnom letu iznosi 50 m/s;
- (2) geoinformacijska funkcija, ako je njome opremljen, u skladu je sa stavkom 10. dijela 4.;
- (3) udaljeni pilot tijekom leta dobiva jasne i koncizne informacije o geografskom položaju i brzini bespilotnog zrakoplova te njegovoj visini iznad površine ili uzletne točke;
- (4) postoje načini da se spriječi da bespilotni zrakoplov izađe iz horizontalno i vertikalno programiranog područja zračnog prostora;
- (5) udaljeni pilot ima načina da prekine let, pri čemu za bespilotni zrakoplov vrijedi sljedeće:
  - (a) pouzdan je, predvidljiv, neovisan o automatskom sustavu kontrole leta i navođenja te o načinima kojima se sprječava da izađe iz horizontalno i vertikalno programiranog područja zračnog prostora iz točke 4.; to se odnosi i na aktivaciju prethodno navedenih načina; i
  - (b) moguće ga je prisilno prizemljiti te spriječiti da se po prizemljenju pogonjen motorom nastavi horizontalno kretati;
- (6) putanju bespilotnog zrakoplova moguće je programirati;
- (7) udaljeni pilot može stalno motriti kvalitetu veze za upravljanje i kontrolu te ga se upozorava a) ako je vjerojatno da će se veza prekinuti ili oslabiti toliko da će sigurno izvođenje operacije biti ugroženo i b) ako se veza prekine; i
- (8) osim informacija navedenih u dijelu 4. točki 15. podtočki (a), u uputama proizvođača opisuje se i sljedeće:
  - (a) kako prekinuti let u skladu s točkom 5.;
  - (b) kako se može spriječiti da bespilotni zrakoplov izađe iz horizontalno i vertikalno ograničenog područja zračnog prostora, pri čemu se navodi i veličina dodatnog zračnog prostora potrebnog da se ispravi pogreška u procjeni položaja uzimajući u obzir vrijeme potrebno za reakciju i luk koji će biti nužno napraviti radi ispravka položaja; i
  - (c) udaljenost koju će bespilotni zrakoplov najvjerojatnije prijeći nakon aktivacije načina za prekid leta iz točke 5., a koju operator UAS-a treba uzeti u obzir kada određuje granice rizičnog područja na tlu.